eski'z

bir / bindokuzyüzdoksaniki / ederi; yirmibeşbin lira

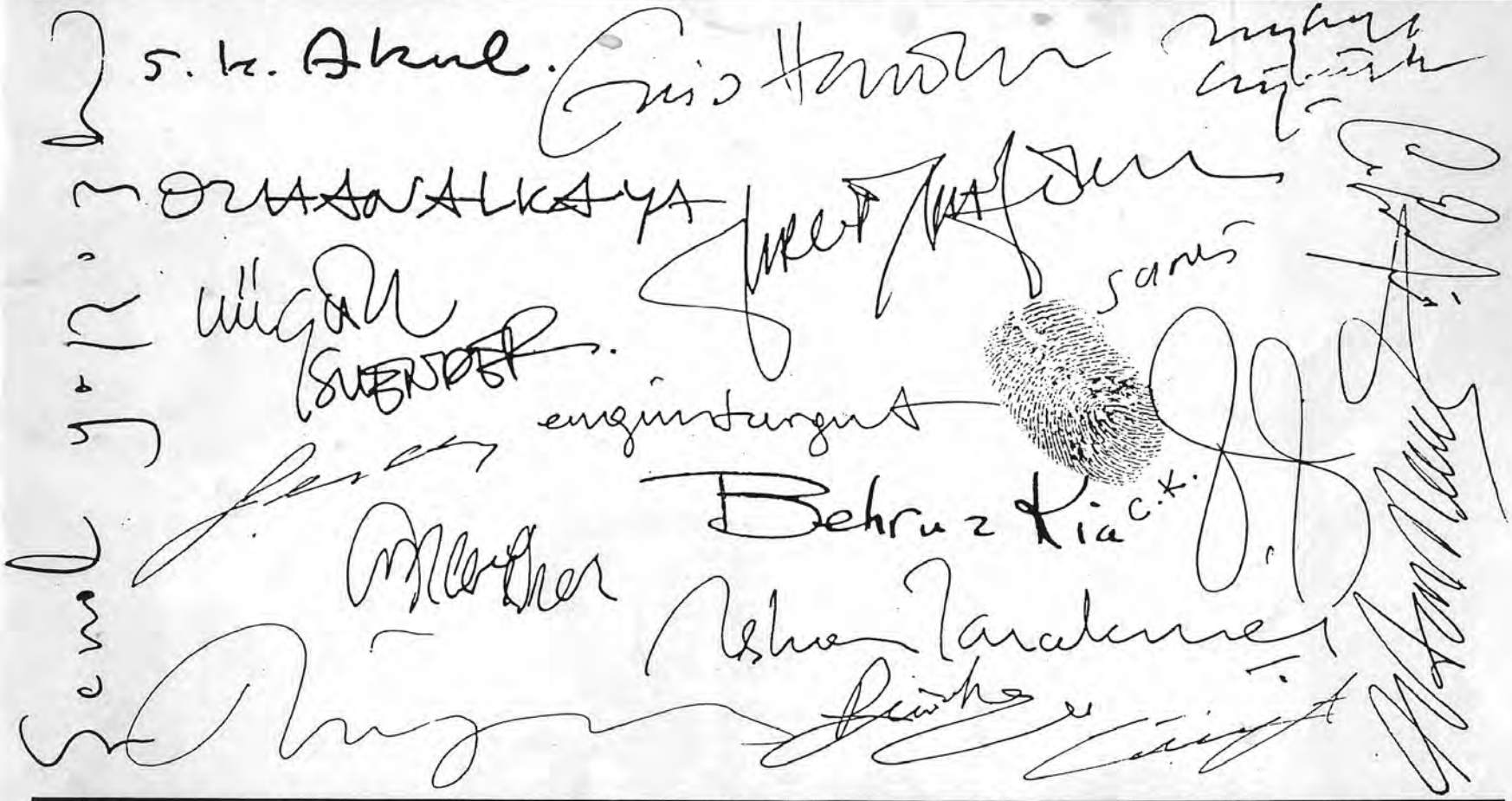

james joyce / ulysses'den • rimbaud yazıları

eski'z

için küçük sözlük

Eskiz düzenek, taslak (Osmanlıca Sözcükler Dizelgesi, s.570)

Eski *s.(Esmek'ten : çağı geçmiş)* I.(*Os.*Fersûde) Çoktan beri varolan üzerinden çok zaman geçmiş bulunan: *Eski yapı.* **2.** (*Os.*Harâp) Çok kullanılmaktan yıpranmış.:*Eski palto.* **3.**(*Os* .sâbık) Bir önceki: *Bizim eski müdür.* **4.** Geçerli olmayan: *Eski moda.* **5.** Herhangi bir meslekte uzun süre çalışmış olan: *Adamımız çok eskidir, emektârdır.* **6.** Geçmiş çağlardaki: *Eski Adetler.* **7.** *a.*Herhangi bir görevden düştüğü ya da durumunu yitirdiği için eski saygınlığı kalmayan kişi: *Başbakan eskisi.* **8.** Mesleğinde uzmanlaşmış, deneyimli olan: *Eski öğretmen.* **9.** Değeri artmış: *Eski şarap.* / **eski püskü** (*Os.*Pejmurde) Yırtık, dağınık, perişân: *Eski püskü elbiseler.* / **eski yapıtlar** (*Os* .Asârı Atîka) Eski zamanda yapılmış her türlü sanat ürünleri. / **eski yazı bilgisi** (*Os.*Paleografi) Tarihsel el yazılarını okuma bilimi. (s.211-212)

Z Doğadan yansıyan seslerden oluşmuş (Onomatope) birkaç deyim dışında Türkçe'mizde bu harfle başlayan sözcük yoktur (s. 555). **TÜRK DİLİ SÖZLÜĞÜ,** Orhan Hançerlioğlu, Remzi Kitabevi A.Ş. ,1992 İst.

Esquisse *diş* **I.** İlk taslak, taslak (Esquisse d'un poéme, d'un roman). **2.** Özet, ana çizgi, genel nitelik (Tracer l'esquisse d'une société). **3.** İz, gölge (Il est parti nans l'esquisse d'un regret). **4.** (Resimde) Deneme, ilk çalışma taslağı (Des esquisse de Rafael) (s. 544) **Büyük FRANSIZCA-TÜRKÇE SÖZLÜK,** Tahsin Saraç, Adam Yay, 3. Basım, Kasım 1990 İst.

Esquisse *diş* **I.** İlk taslak. **2.** Deneme. (s.244) **FRANSIZCA - TÜRKÇE SÖZLÜK** Türk Dil Kurumu Yay, 1962 Ankara.

Esquisse [Fr.] eskiz; skeç; anahtar; çizim; bir resmin ilk kaba çizimi ya da bir yontunun ilk kaba modeli. (s.44) **ORTAK KÜLTÜR SÖZLÜĞÜ,** Tüm Zamanlar Yay, Mayıs 1992 İst.

Eskiz a. Fr. Taslak: *"Yeni bir şiiri öneren, köklü bir sanat devrimini getirmeye çalışan birçok şairin, sanatçının eski sanatla alay eden, ona takılan birçok eskizleri olmuştur."* - Cemal Süreyya. (s.381)

Eski s. I. Çoktan beri varolan,üzerinden çok zaman geçmiş bulunan: *Eski yapı. Eski şarap. "Ey benim eski duygularım, eski düşüncelerim. Neden böyle uzaksınız benden?"* -N. Ataç 2. Çok kullanılmaktan yıpranmış, harap olmuş: *Eski bir palto.* 3. Bir önceki, sabık: *Bankanın eski müdürü.* 4. Geçerli olmayan: *Eski moda, eski yasa.* 5. Herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan: *Eski bir okul md.* 6. Geçmiş çağlardaki: *Eski adetler.* (s. 380)

Z Türk abecesinin yirmi dokuzuncu ve son harfi. "Ze" adını taşıyan bu harf, sesbilim bakımından dişeti ünsüzlerinin ötümlüsüdür. (s.1339) **TÜRKÇE SÖZLÜK.,** Türk Dil Kurumu Yay, Genişletilmiş 7. Baskı, 1983 Ankara.

**vb. vb. vb.

eski'z bir bindokuzyüzdoksaniki. eski'z'i turgay kantürk, engin turgut, fikret tunçer, cenk koyuncu yayına hazırladı. eski'z, adını orhan alkaya'nın a!etika'sının otuzyedinci sayfasındaki şiirden aldı. eski'z'i nazlı ongan tasarladı. kenar yazılarını engin turgut yazdı. eski'z bir'i şen ve gülcan dizdi, film ve montajı optimal grafik'te, baskısı çınar ofset'te kasım ayında gerçekleşti, iletişim dağıttı. eski'z bir'in gerçekleşmesinde nevzat erkmen, asaf güven aksel, simon telvi, mustafa demirkanlı ve tem yapım'ın katkıları oldu. eski'z bir'in ederi yirmibeş bin liradır. tam sayfalık duyurular iki milyon lira, yarım sayfalık duyurular bir milyon lira, dörtte bir sayfalık duyurular beşyüz bin liradır. posta çeki no: 673205 cenk koyuncu, yazışma adresi: p.k. 193 acıbadem – istanbul.
kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.
eski'z, bir söz yayın ürünüdür.

eski'z bir bin adet basılmış ve tümü numaralanmıştır. yüz adedi satış dışı tutulmuştur.

eski'z'dekiler: cihat burak 4 sabahattin kudret aksal 8 ece ayhan 9 şenol yorozlu 10 fernando arrabal 11 enis batur 12 haydar ergülen 13 orhan alkaya 14 turgay kantürk 15 rose ausländer 16 seyhan erözçelik 18 sami baydar 19 thomas bernhard 20 engin turgut 22 küçük iskender 23 tomi ungerer 24 cezmi ersöz 25 james joyce 26 serdar koçak 31 fikret tunçer 32 a.ertan mısırlı 33 jean-jacques brochier / alain borer 34 ruhcan akil 36 orhan tanakıncı 39 süha toktan 40 behruz kia 41 güven turan 41 cenk koyuncu 42 rüçhan çakmakçıoğlu 43 jules laforgue 44 cüneyt uzunlar 45 hilmi tezgör 45 anket: tuğrul tanyol 46

fotoğraflar: salâhaddin giz (c.burak), mehmet ergüven (e.batur), hakan kumuk (t.kantürk), merih akoğul (s.erözçelik), bora (k.iskender), gerard rondeau (a. borer), özlem öner (o.tanakıncı), ayça gürsoy (s.toktan), feridun koç (c.uzunlar).

Desen:Cihat Burak

C İ H A T B U R A K

KALPAZANLAR

Kimisi gemi aslanı gibi alımlı çalımlı, kimisi aynalı dolap gibi dört köşedir. İçlerinde sümsük görünüşlü, fakat bir ihtiyar *leydinin* finosu kadar saldırgan olanları da vardır. En tehlikeli olanlar da bunlardır zaten... Para kalpazanlarından bahsetmiyorum tabiî, bunlar kalpazanların en namuslularıdır, bodrumlarda, gözlerden gizli, gönüllerden ırak yerlerde çalışırlar, görürler işlerini. Benim sözünü etmek istediğim san'at kalpazanları. Bunlar ötekilerin zıddına her yerde her zaman görülürler, ayakkabının içine kaçmış kum gibi, yahut tahtayı bir yerinden kemiren böcek gibi rahatsız edicidirler, durmak dinlenmek nedir bilmezler... Masadan masaya laf atarlar, tanımadıklarının masalarına çöküverirler, hem de bazen zorla, ellerinden kurtulmak kolay değildir, masadan kalkmak isteyeni kolundan eteğinden tutup tekrar oturturlar, kaybedeceği hiçbir şeyleri olmayan insanlara vergi cesaretleri, pervasız saygısızlıkları, terbiyesizlikleriyle bezdirirler herkesi kendilerinden, bezdiremezlerse nezaketleriyle utandırma yoluna giderler, utandıramazlarsa provakasyon yoluna giderler, ne yapar yapar meramlarına ererler sonunda... San'at kalpazanlığı başlı başına bir meslektir, san'atın politikacılığı gibidir, nasıl hiçbir meslekte, yahut mesleğinde hiçbir değeri olmayan kişi eninde sonunda politikaya atılırsa, kendi değersizliklerini kendi san'at dallarında herkesten evvel sezen bunlarda *vakit nakittir* deyip *san'at kalpazanlığına* atılırlar... Değerli olmasa da insanın hiçbir şey yapmadan gül gibi geçindirir bu meslek. İnsandan san'at bir tarafa en ufak bir haysiyet bırakmaz ama, yırtık dondan bilmem ne çıkar gibi, her meselenin içinden en ufak fikir namusundan yoksun bir pervasızlıkla çıkma başarıları, yüzsüzlükleri, arsızlıkları, onlara eski konaklarda merdiven diplerinde, trabzan kenarında resmi tarifeye uygun yerleri olan dalkavuklar gibi salonlarda, içki masala-

rında yerlerini sağlar, bir tanesi senelerce sonra memlekete döndüğünde sosyetenin püsküllü devesi oldu çıktıydı, katıldığı *sosyetik* toplantılardan baş alamadığından adeta zengin sosyete doktorları gibi randevuyla kabul ederdi, *dostlarını*... Hepsi azçok solcu geçinir, içlerinde sağcısı pek yoktur, hatta hiç yoktur, öyle olanları Devlet kucağına oturtmuştur zaten, böyle marifetlere ihtiyaçları yoktur onların, çantaları koltuklarında arayıcı fişengi gibi ordan oraya koşuşurlar, tıkır tıkır paralarını kazanır, böyle işlere kıs kıs gülerler... Türkiye'nin san'atta da BATI uydusu olmasına kendilerine inandıkları kadar inandıkları halde solcu rolünde oynarlar, oysa uyduluk onlar için en önde gelen düzendir, Tanzimatta Fransız, Birinci Dünya Savaşında Alman, sonra bir ara Amerikan, şimdi de başka birilerinin uydusu olma özentisi ruhlarının derinliğinde çöreklenmiş yatar... Ellerinde kadehleri; Atatürk'ten bahsedince katıla katıla gülerler, hem de acıyarak gülerler karşılarındakine, Türk lafından utanırlar, Osmanlı tarihi onlar için yaşanmamış, unutulması gereken bir kâbustur, üzerine MADE-İN'li batı damgasını yememiş hiçbir şeyi ruhlarına sindiremezler, eski kültüre sahip gözükenleri bile pir-yol saatleri gibi kapakları açılır açılmaz yabancı bir hava çalmaya başlarlar... İki türlüsü olur bunların; biri en iyi terzilerinden en iyi kumaşlardan elbise giyer, sosyetik toplantılarda ayaklı portmantolar gibi dolaşırlar, Park Otel'den, Hilton'dan, Divan'dan başka yerlere adımlarını atmazlar, atsalar bile dudaklarının kenarında bir *turistik* gülücükle otururlar. Gittikleri fakir fukara yerlerde eski fukaralıklarını unutup; en sarhoş oldukları zaman bile aynanın önünden geçerlerken kendilerine bir göz atmadan yapamazlar... Öteki tip pejmurdeliği sosyalizmin Maoculuğun üniforması kabul etmiştir, evinden çıkarken sosyete kadınları gibi adeta süslenerek çıkarlar, ayakkabıları boyalıysa mahsus kirletir, çoğunlukla yaz kış amerikan postal ya da lastik çizme giyilir, geceleri sokaklarda yattığı duyulur ağızlardan ağızlara, ağızlardan ağızlara kendisi hakkında birşeyler duyulsun diye yapmadığı, yapmayacağı maskaralık yoktur, sveteri sağlamsa mahsus yakar, ya da delik açar...

Bunlar sahtelikleri meydana çıkmasın diye en kolay usulü herkesi sahte olmakla damgalamakta bulmuşlardır... Bunlar sırtlarına sosyalist postu almış kapitalist köçekleridir, bitleri kanlanır kanlanmaz hemen postlarını ters yüz edip giyerler sırtlarına. Bir zengin evinde bir kaç kadeh viski çekmek için katlanmayacakları zillet yoktur, ağızlarından ilericilik düşmez, ama gazetelerin sosyete sahifelerinde şöyle bir görünüvermek, hatta isimlerinin bile geçmesi rüyalarına giren bir mutluluktur çoğu için. Kusarlar içerler, içerler kusarlar, usta dalkavuklar gibi davet edildikleri zenginlere zenginliklerinin hesabını sorarlar gösteriş için, dünyada en büyük zenginliğin kafa, gönül zenginliği olduğundan haberleri hiç mi hiç yoktur... Ruh onlar için içi boş bir burjuva kavramıdır!.. Bir tanesini bilirim, en usta sosyete beylerini çileden çıkaracak kadar çatal bıçak kullanmasını bilirken beş parmağıyla ağzına burnuna salçalarını bulaştırarak Coupole de elleriyle SPAGETTİ yemeyi en büyük "Bohemlik" sanırdı. Uzun kollarını havalara kaldırır, peykelere bağdaş kurar, Türkiye'den gelmiş zengince ahbaplarına türlü hakaretler ederek kendisine şampanya ısmarlatır, yerine göre gözucuyla aynadaki görünüşünü kaçırmadan bazen "Commediante" bazen "trajediante" ahkâm yürütür, Türkiye'nin hatta Dünyanın meselelerini bir el hareketiyle kökünden halleder: "—Bu iş burada biter kardeşim," der, keser atardı... Mal mülk sahibi olmak onun için dünyanın en büyük alçaklığı idi. Sonra bir ara Türkiye'ye geldi cebindeki defterinde dedesinden kalan arsaların hepsinin adresleri varmış, bir yerde bir "Mülk" ten bahsedilse hemen defterini çıkartır, "—O da bizim efendim, aileden kalma, dedemin dedesinin üvey kızınınmış, sonra babama geçmiş, daha ben doğmadan babam satmış, malûm ya peder zamparanın teki, bütün serveti içki kumar masalarında yedi bitirdi, bize de kala kala bunlar kaldı işte," der defteri kapatırmış...

Hakikî kalpazan yakalandığı zaman ellerinde kelepçe, resmi çekilir, san'at kalpazanı hiçbir zaman yakalanmaz, elinde ya bir viski kadehi ya birPall-Mall, yahut da hiçbirşey yapamayan parmağıyla yaptığını sandığı YAPITI'nı göstererek gazetelere resmini çektirir... Bu resimler bankaların ikramiye *keşide*'lerinden para kazanan insanların kucaklarında para tomarlarıyla çekilen resimleri kadar adıdırler de üştelik, hatta daha da adî daha da alçaktırlar, çünkü bankadan ikramiye kazanan kişi kimsenin cebinden parasını çalmamış, cüzdanını yürütmemiştir.. Olsa olsa herkesin cebinden yürütülmüş milyarların gülünç bir damlasının resmini çektirmenin masum ve aptal mutluluğu vardır suratında..

Zengin cenazeleri gibi yüzlerce çelenkle sergi açan, se petler dolusu şiir sergileri düzenleyen, nereden, ne zaman çıktıkları belli olmayan çoğu yabancı adı taşıyan kartvizitlerle tablolarının, heykellerinin, seramiklerinin kenarlarını süsleyen kalpazanının parmağıyla resmini göstermesinde başka bir kurnazlık vardır ayrıca: "— siz ne yaparsanız yapın ben bildiğimi bilirim, bildirmesini de bilirim,ben *enayi* değilim çünkü" der gibi bir halleri vardır. Onca; emek enayilik, namus sahtekârlık, tevazu aptallıktır, kendisi hiçbir zaman hayatında aptal olmamış, bütün ahmaklar gibi hayatı günü gününe yaşadığı için hiçbir zaman yaş tahtaya basmamıştır... Mimarsa kazanmayacağı yarışmaya girmez, olsa olsa jürisine girer, onun çalışma masası sosyete toplantıları, kokteyl partiler, bakanlıklarda müdür müsteşar odalarıdır... Ressamsa yaptığı resmin kimler tarafından hangi bankaya nasıl satılacağını bilir, onların etrafında pervane olur, yakalarından yakalar sergideki resminin karşısına getirir: "—İşte buna resim derler resim, beyefendi!.." diye de çıkışır bir güzel adamcağıza... İçlerinde öyleleri vardır ki İstanbul'un beş kapısından aynı zamanda çıkıp giden dünya çapındaki hokkabaz Kaznöf gibi günde beş toplantıda birden bulunur, öğleden evvel filanlarda, öğleden sonra falanlarda, akşam Balık Pazarında, gece de Hilton'dadır... Sonra birdenbire ortadan kaybolur, bir de bakarsınız Fıstıkiztan'da bilmem ne sefarethanesinin daveti üzerine sındırgıyı sıyırmış kara ağaca kandil asmış gelir... Tayyarede sergi açanları vardır içlerinde!. Doğru dürüst ressamlar işlerini sergilemek için galeri bulamaz, çoğundan ters yüz edilirken, İzmir'e bile yaptıklarını taşıyıp sergileyecek kudretleri yokken bunlar herbiri dallarını yerde kökleri havada TUBA ağaçları gibi yerinden kalkmaz lendûhalarını uçaklara bindirip, Okyanuslar aşırtıp Hint mihracelerinin saraylarında fillerin hortumlarında taşıdıkları tepsilerde *Brandili ambe, Hıntıt Hindî* dolu tabaklarla servis yaptıkları VERNİSAJ'larla sergilerini açarlar.. Kadınları doğurmaktan erkekleri doğurtmaktan alıkoyan haplar icat edilmiştir, ama bunların nerede olursa olsun isterseniz Himalaya Dağı'nın tepesindeki ERDENİCU manastırında, isterseniz Batiskafa binip dünyanın en derin deniz dibi olan EMDEN çukurunda sergi açmaktan, boş buldukları bir duvara bir resim, bir seramik; yahut ne olduğunu kimsenin kestiremediği bir marifeti takıp katıştırmaktan alakoyacak hap icat edilmemiştir... San'at kalpazanının kendisinin san'atçı olması şart ta değildir, içlerinde bir çiviyi doğru dürüst duvara çakıp bir resmi asmaktan, bakkaldan yüzelli gram peyniri kâğıda sardırıp evine götürmekten âciz, bütün bilgisi, marifeti kendi kendisini sevmekten ileri gitmeyen, kendisini herşeyden üstün sandığı için üstün insanlar sandığı sanatçılarla düşüp kalkma hastalığına tutulmuş olanları da vardır. Bunlar fon müziği gibi kulaktan kapma bilgiler, bozuk plak gibi herzaman heryerde tekrarladıkları aynı sözleri söyleye anlata elbise mostrası gibi dolaşırlar... Devlet Resim Sergilerine devlet büyükleri geldiği zaman iki elleri göbeklerinin üstünde kavuşmuş, başları hafifçe yana eğilmiş, hazır nazırdırlar her zaman; cahil ve ahmak devlet adamlarının karşısında ezile büzüle kendilerinin onlardan daha cahil ve ahmak olduklarına inandırmaya çalışırlar zavallıcıkları. Bir şeyler de koparırlar arasıra, hiçbir şey koparamasalar bile *Devlet Adamanın* yanında resimleri çıkar gazetelerde hiç olmazsa.. En modern gözükenlerinin; abstrenin abstresi çalışanların kafasının içinde mahalle bekçisi kıyafetinde yirmi tane Atatürk anıtı memiş, tüyünü düzmemiş olanlar, onlar gibi olabilmek için geberirler hasetlerinden. Sergilerde bardaklarını ellerinden bırakıp küt diye düşürenler, cin gibi akılları başlarındayken yalpa vurarak zil zurna sarhoş taklidi yapanlar bunlardır işte!.. Akademinin rahat koltuklarında Devlet jüriliği, dış seyahatler, sergi komserlikleri şu bu alışveriş işleri gibi aslında herhangi bir pasajda kibrit kutusu kadar dükkânında kopça satarak kışlarını Moda'da, yazlarını Ada'da geçiren yahudinin göbeğini tuta tuta güleceği zavallı menfaatler için didinen büyüklerinin yerine alabilmektir dertleri... Oraya geçer geçmez de yerine geçtiklerini mumla değil lüks lambalarıyla aratırlar... Bir yerlerde Kalpazan Kaya varmış, nerede olduğunu bilmiyorum ama hep duyardım adını, görmek isterdim o kayayı. Hangi güç kayadan bile kalpazan yaratmış? O gücü tanımak isterdim doğrusu; tanımıyor değilim, çok da yakından tanıyorum. Ama kayanın kendisine sormak isterdim, kim seni *kalpazan* yaptı diye: Kayanın kalpazanı olur da insanın kalpazanı olmaz mı?..

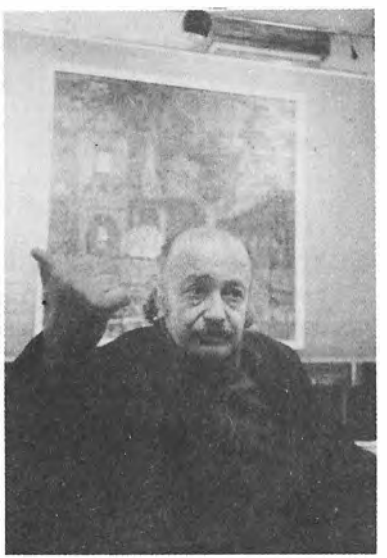

Aşk hizaya sokar devrisi, seviyesi renkleri kendi hali, hülâk bağrında yolmalıdır, sakarya gelmez kelimeleri.

Hazirân'da önemli bir rahatsızlık geçiren
Aksal'ın yazdığı son dizeleri yayınlıyoruz.
Bir an önce sağlığına kavuşmasını dileğiyle...

Yeryüzü

Yeryüzü eskiydi, çok eski,
Eskiliğiyle güzeldi o.

Yine anı

1.

Bakışıyorduk, uyanmıştık;
Dışarda sabah vardı, yaz
Vardı. Görünmeyen dalları
Ağaçların, görünenlerden
Daha çoktur demişti o.

2.

Bir haziran sabahıydı. Dingindi
Ağaç da su da. Bulutlar ötede
Kümelenmişti. Kıpırtısız zaman
Yaşanıyordu. Soruyorduk: Doğa
Neden bu denli ilginç!

3.

Bir sabah da bahçede
Küçük sesler duymuştuk
Küçük gelgitler.

4.

Güneşin yapraklarla bütünleşmesi!
Bir çalgıydı ki ayırmamacasına
Kulağınızı, dinlerdiniz onu! Hiç
Bitmez, biter gibi olur, yeniden
Başlardı.

E C E A Y H A N

(Bir Sivil Şairin Ölümü!'nden)

Avadanlık parçası

Bizim sivil şair, Parasız Yatılı gençliğinde, -ama okullar, enstitüler tatil olacak! -, bir oğlanın arkasından Galata'ya inmiştir!

Eski Ankara-İstanbul yolu. Göynük ormanları cinayeti.
Kıvrılarak bir kamyonla külüstür.

Ne rastlantı! Sivil şiirin öncülerinden pirimiz Şeyh Galip de civan ve de nar yanaklı yeniyetmeliğinde, benli ve şıkırdım bir arkadaşıyla Konya'ya kaçmıştır!

Ve dört yumruklu baba Baba, arkalarından gider ve oğlunu döve söve Âsitane'ye geri getirmiştir.

. . . . . .

'Cumhuriyet' sözcüğü herhangi bir yerde kullanılınca benim çatı katı aklıma hep şu geliyor:

Abdülbaki Gölpınarlı bana bir gün demişti: "*Onlar* -yani sepici Yahya Kemal ve aynı meşrepten arkadaşları - *Eyüp Sultan'da ' cumhur sikişi' yaparlardı!* (Fransızcası 'orgie').

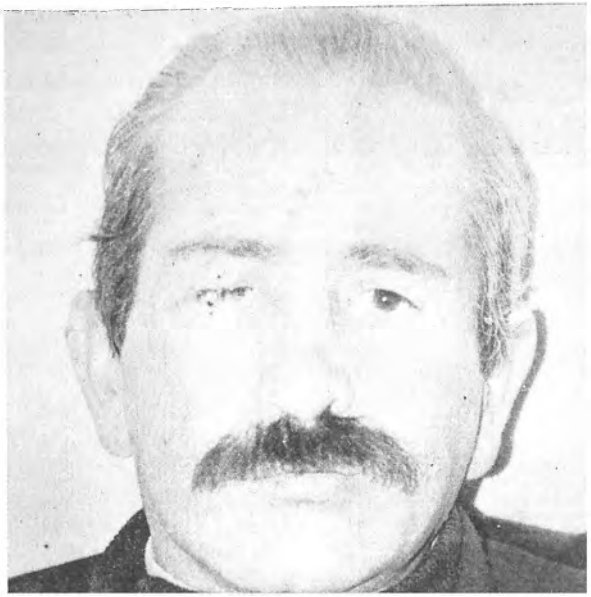

Görüntüler karanlık, bir gazetede gördüğümüz, gökgözü devlet, gecenin ayrıntısı gibi.

Ş E N O L Y O R O Z L U

Eros, Yeros, Yoroz, Yorozlu, 2AM, kasık, kaşık, uyluğun üst kısmı ile karnın alt kısmı arasında kalan vücut parçası, kaşık altı, gülmekten kaşıkları çatlamak, kasık otu, kaşık bezi ya da kasık bezi, fıtık, iç organlardan bir parçanın, daha çok bağırsak bölümünün karın çeperlerini geçip deri altında ur gibi bir şişkinlik yapması, fıtık olmak, büyük sıkıntı duymak, fıtık bağı, fıtığı yerinde tutmaya yarayan bağ, kasık fıtığı, erkek sığırlarda meydana gelen şişlik, fıtıkların çoğu karın boşluğunda olur, bulundukları yere göre çeşitlere ayrılır, kaşık fıtığı, göbek fıtığı, diyaframı fıtığı, disk fıtığı, kas fıtığı, meniskus fıtığı, kaşık çevresi, kasık biti, kaşık kanalı, kaşık fıtığı, kaşık otu, kasık yaralanması halinde tedavi edici olarak kullanılır, sulu veya küçük taneli yiyecek - leri kaptan alıp ağıza, oral, götürmeye yarayan saplı sofra eşyası, kasık, kasık ağırlığı, kasılık, kasık tası, kasık kepçesi, çay kasığı, bağa kasık, çorba kasığı, gümüş kasık, hosaf kasığı, mercan kaşık, pilav kasığı, servis kasığı, yemek kasığı, kürtaj kaşığı, özellikle dölyatağı kürtajı yapmaya yarar, kasık çalımı, akşam üzeri okunan dua, 2AM, kulaksızdır, amber, esmer, beyaz tangalı, karın altı kasıkları, genellikle sap ve ağız kısmı ayrı ayrı maddelerden yapılır,tatlı kasığı, ağızları şimşir veya kemiktendir, muhallebi kasığı, kahve kaşığı, bir ölçek vazifesi görür, kavurma kasığı, et, soğan v.b. kavurmakta kullanılır, tevzi kasığı, süs kaşık ve kepçeleri, resmin üst bölümündeki kırmızı kaşık, başlangıçta tuvale yapıştırılmış bir tahta kaşığın yerini almıştır, malevich, mayakovsky ile arkadaşları, sözcüklerin eğemenliğine karşı çıktıklarını göstermek için bu boyalı tahta kaşıkları, ceketlerinin yakalarına takarlardı, kasık oyunu, bugün mersin, konya, antalya illerinde oynanır, bursa, ankara, eskişehir, bilecik, bolu ve seyhan illerine buradan yayılmıştır, özallıkla içel'in silifke ilçesi kaşık oyunlarıyla ün yapmıştır, kasıkçı elması 84 krattır, istanbul, 1992, ağustos

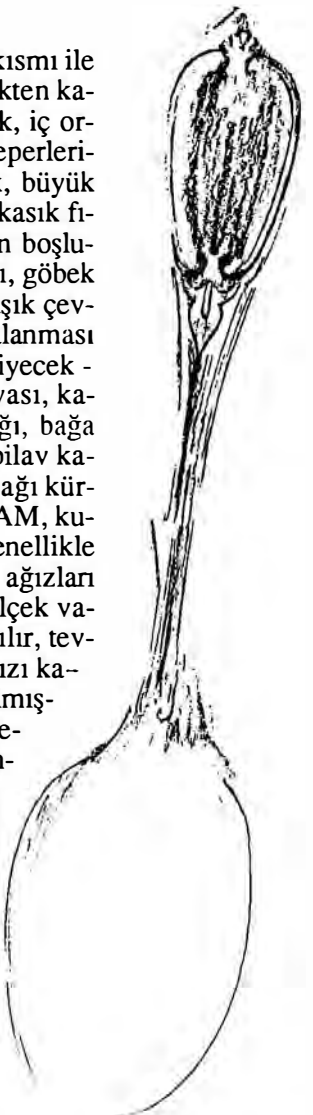

F E R N A N D O A R R A B A L

Fransızcadan çeviren: Sosi Dolanoğlu (1963, La Pierre de la folie)

DELİLİK TAŞI

PANİK KİTAP

(Seçmeler)

Yazmaya başladığımda, mürekkep hokkası harflerle, kalemin kelimelerle, beyaz kâğıt cümlelerle dolar.
O zaman gözlerimi yumar ve duvar saatinin tik-taklarını işitirken, minicik adamotlu-filozof'un izlediği minicik belleğini yitirmiş-zavallı-deli'nin beynimin etrafında döndüğünü görürüm.
Gözlerimi açtığımda harfler, kelimeler ve cümleler kaybolmuştur, artık beyaz kâğıdın üzerine şunları yazmaya başlayabilirim:
"Yazmaya başladığımda, mürekkep hokkası harflerle, kalemim..." v.s.

■

Herkesin onu niye "felsefe" diye çağırdığını hiçbir zaman öğrenemedim.
Kadın benim güneş, kendisinin ay; benim küp, kendisinin küre; benim altın, kendisininse gümüş olduğunu söylüyordu. Bunun üzerine bütün vücudumdan alevler çıkıyordu, onun vücudunun bütün gözeneklerindense yağmur.
Birbirimize sarılıyorduk; alevlerim onun yağmuruna karışıyor ve etrafımızda sonsuz gökkuşakları oluşuyordu.
İşte o zaman, benim ateş, kendisininse su olduğunu söyledi.

Papaz annemi görmeye geldi ve anneme benim deli olduğumu söyledi. Bunun üzerine annem beni sandalyeme bağladı. Papaz neşterle ensemde bir delik açtı ve bendeki delilik taşını çıkardı. Sonra ellerimle ayaklarımı bağlayıp, beni deliler kadırgasına kadar taşıdılar.

■

Belleğimi düşündüğümde, hem vezir hem siyah fil belirir odamın köşesinde. Hayal gücümü düşündüğümde, Kopenhag aslanının önümden geçtiğini görürüm. Rüyalarımı düşündüğümde, toprak melon şapkalar giyer. Ve çalışma masamın alacakaranlığında HİÇ yazdığımda, baş parmağımın üzerinde fosforlu harflerle HER ŞEY kelimesini okuyabilirim.

■

Kumsala gidince, suyun üstüne siyah boyayla "deniz" kelimesinin yazılmış olduğunu nadiren görmüşümdür. Dağa yaklaşınca, yamaçlarına "dağ" kelimesinin yazılmış olduğunu da yine nadiren görmüşümdür.
Ama yazmak için masaya her oturduğumda, beyaz kâğıdın üzerinde üç büyük harf görüyorum :

BEN.

(1932) İspanyol asıllı fransız oyun yazarı, şair, romancı, sinemacı. Melilla 'da doğdu, 1959'da yazdığı romanı Ball Babylone'da faşist İspanya'da geçen çocukluk günlerini anlattı. Hukuk öğrenimi gördü. 1955'te Paris'e yerleşti. Şiirlerinde İspanyolcayı, diğer ürünlerinde Fransızcayı yeğledi. Oyunlarında ve diğer yapıtlarında yarattığı dünya, ağırlıkla şiddet, vahşet ve pornografiye dayanır. 1960'tan sonra biçime önem verdi. Panik tiyatrosu anlayışını geliştirdi. Oyunlarını 12 ciltte topladı. Roman, senaryo, şiir, siyasal yazıların yanısıra satranç üzerine iki kitap yazdı. Kimi yapıtları: **Cephede Piknik** (1959), **Sardalyanın Toprağı Verilmesi** (1961), **Mimar ve Asur İmparatoru** (1967).

E N İ S B A T U R

T E M M U Z L A R

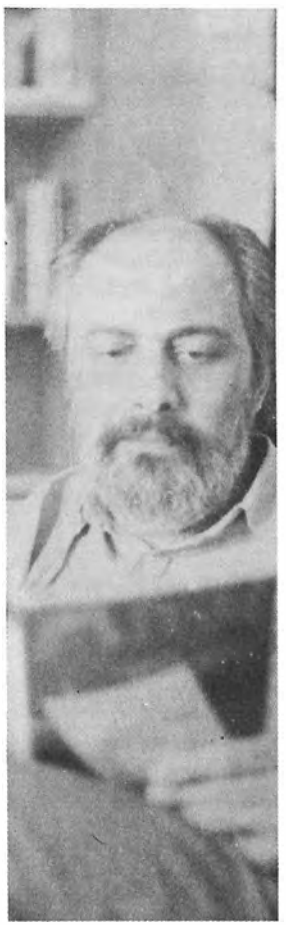

Kıyamında gece,
susmaya gelmez dil,
neşes zengini,
tedirgin ateş.

Yeniçeriler Caddesi'nde yapış yapış bir temmuz kalabalığı. Mc. Donalds'tan yüksek sesle tartışan Hukuk Fakültesi öğrencileri çıkıyor, iki adım ötede, köşebaşında, yarı Lehçe yarı Türkçe pazarlık ediliyor, bir Nakşi geçiyor hızlı adımlarla, turist kafilesinden kısa şortlu bir İtalyan kızı kopup helvalara bakıyor, taksi kornaları, halk otobüsü dumanı, fren balatası erimiş bir Mercedes'in kulak tırmalayan sesi, ter, nem, camdan yansıyan köredici güneş , megafonla trafiği dağıtmaya çalışan polis, seyyar satıcıların tezgâhlarında saatler, piller, simit,buzlu su, renk, ses.

Bir dizinin üstüne çöküp eğilmiş, mermer bloğun üstündeki kopuk figürü sökmeye çalışıyor Norveçli yaşlı Bizantolog. Kömür siyahı boya ve kaba fırça darbeleriyle numara verilmiş büyük kütleye, 17 D, Arkeoloji Müzesi, envanter defteri 343, sayfa 27. Forum'dan mı kopup gelmiş bu ağır, muntazam taş, yoksa Hipodrom'un iç kolonlarından biri miymiş kendi zamanında, yıllardır Berlin'deki birkaç parçayla Yeniçeriler Caddesi'ndekileri yanyana getirmeye uğraşıyor kafasında. Doğrulup oturuyor sonra, mermerin üzerine: Defterini açıyor yeniden ve duraklıyor o an: Gözünün dibinden bu zamana yenik bir başka zamanın görüntü ve sesleri geçiyor: Marmara'da bir ada, adada ocaklar, işçiler, ter, renk,toz bulutu, taşları bölen güçlü darbeler, teknedekileri azarlayan kaptanın ses karışıyor bir temmuz başkasına.

Zarif dizelle, birinci tekil kayıtlı, cam kuşağı toplumunda aşktaksan düşen kitabıdır.

Bir Dedem Vardı Vefalı, Şimdi Hindistan

sen elmayı güldürürsün

senin elmaya su verdiğin gündü
camı sevindiren yelkenlinin
denizcilik kitabından kaçtığı gündü

cam daha başka kardeşlikleri de
açığa çıkarır, hatta onları unutanları da
yokluk içinde elmayla aydınlatır

yoksa bir ermiş niye çıkarsın
sakinlerin denizinden aynı balığı

su da çiçektenna sibini alır
elma da yeraltı ermişinden
camdan çekilen de aramızda sayılır
-usta bu tahtalar boyasız
ellerini yüzüne götürme usta, hem
biz kaldık, onları suya yollarız-
yüzünü güldürdüğün bütün elmalarla buradayız
camdan bakıyoruz, sana bakıyoruz
kardeşlik hatalarla birikir, biliyorsun
kardeşliğin bir hata olduğunu da...
hatayız, fazlayız, camdayız, aynada
yüzümüz bizden sonra da kalıyor
yalan söyleyecek kadar senden yanayız

ermişin gözü hiçbir şey görmüyor
elmayı gözden geçirecek kadar şaşkın
altın gölün üzerinde bir mistik
hâlâ balık hâlâ yanlış hâlâ şaşkın

sen elmaya ara verme, gülmeye hazır
bir dedem vardı vefalı, şimdi Hindistan
sayılır bizi terkettiği rüya
hatalar sahilinde birbirinden üşümeyen kardeşler,
suya bakanı var, aynada bakılanı,
denize, bana, içindeki karşı odaya,
hepsi camda, hepsi fazla, hepsi sana
düşkün, elindeki ermişi onlara bıraktın

ermişin tahtalarını kim boyayacak, yeraltında
gül ol, hoş kal, bir su ısmarla
şu elmanın üstüne dökül bir zaman

O R H A N A L K A Y A

y e n i l m i ş l e r i ç i n ü ç ü n c ü p a r ç a

– Mahmut Sezen için –

"biz buraya hiç bir yerden gelmedik"

doğrudur; kuşkusuz bir babadan, sapan camlarından belki
inanmanın ayrık her halinden, ansızın dağılan birşeylerden
seksen beşlik babaanneden -ki anne'annesini sevenlerin yolu ayrıdır
hep-evlerden, güneşi saklı taşlıklardan, kapı aralıklarında dinlenen
Tatyos Efendi ve Neveser Kökdeş Hanımefendi'den
hele bir kadından, hele tek bir kadından, tekbir seslerinden
üç Alilere kırdırılan boynundan senin, astroloji kitaplarından
kısa pantolonlu Cumhuriyet bayramlarından, tunç imgelerden
açık alınla gökyüzü avlamalardan da gelmedik

biz buraya gelmedik

"azgın itlerin kovaladığı ruhum" oh! azgın itlerle kovalanan
düşüncenin sürüklediği dipten, dipteki lerden
dipsiz bir âna bocalayan yolayrımlarından
yok bir günün ilk sesleriyle sefere çıkan
yoksul sadakat bekçilerinin hazin seslerinden de gelmedik

"ben onun yanlış anlaşılmasıyım" denilmişti bir kez
belki bütün yanlış anlaşılmalardan, yetersizliğin aslolduğu yerden
Montmartre'a yeldeğirmeni çizenlerden, martyre'lerden: Cemil Meriç
kolsuz kahramanla soluk soluğa Abdullah Ziya
Abdullah Djevdet ve Mizancı ve Prens ve Rıza ve' den
ama hayır! jön değiliz, kese de şangırdatmadık
tek bir söz, belki hepsi onu söyledik geleli' beri

biz buraya hiç bir yerden geldik

Eski şarap, taş plak kırgınlığı,
susmayan göz, taş yaprakli şeni.

T U R G A Y K A N T Ü R K

F a l E s k i l e r i

I
Ey Fal! Doyur beni, sonra kıyıya bırak.
  Issız ve kendime benzemek için.

II
Zaman bile eskidi, kendine bakmaktan.
  Dilimdeki bu tat, uzayan güz. Üşüyorum.

III
Dokunmak bir sözcüktü, sulamayı unuttuğumuz.

IV
Parmaklarım incelir ağlamaktan.
  Hiçbir oyun anlatamaz kırgınlığımı.

V
Güneşin böldüğü yüz, ikiz!
Avucumdaki ay, usul çizgi; dil!

VI
' Çöl tanrının bahçesidir, ' dedi ses.
  Bir bahçede n'aparım sizsiz?

VII
Ölüm seni yaşamak istemiyorum.
E l v e d a !
G i z

Giz yangın, ancak serseri, ciyak fişçir,
ödünsüz İstanbul, kolyutmaz inlem!

TÜRKÇEDE İLK KEZ

R O S E A U S L Ä N D E R

(1901-1988) O zamanlar Avusturya topraklarına ait olan Czernowitz' de bir yahudi kızı olarak dünyaya gelir. 1926'da ABD vatandaşı olur, orada yaşar. 1931'de doğduğu topraklara döner. 1939' da ilk kitabı yayımlanır. Nazi işgali nedeniyle gettodaya şamak zorunda kalır ve Paul Celan'la tanışır. 1944'de Rus birlikleri kenti kurtarır, Czernowitz Sovyetler'in bir parçası olur. 1946'da yeniden ABD'ye döner. Hollanda, Fransa, Yunanistan,İspanya, Norveç, İsrail'e yolculuklar yapar.Almanya'ya yerleşir. 1972'de geçirdiği bir kaza sonucunda Düsseldorf'ta Musevi Yaşlılar Evi'ne taşınır. 1978'den ölümüne dek yatağını terkedemeyecektir. 1984'te 8 ciltlik ***Toplu Eserler***'i yayımlanmaya başlanır.

Almancadan çeviren : Hikmet Kayahan

Don Quichotte

Ben Dulcine
ince düşüncelerin
şövalyesini bekliyorum

Bir zamanlar geldi
kanatlı bir atın üstünde
ve aldı götürdü beni
yıldızlara

Attan düştük
ve o öldü

Vahasız
bir çölde buldum kendimi

ve bekliyorum
yeniden dirilmesini
şövalyemin

Unut III

Unut
şiirsel gerçeği
sadece
gerçek vardır
diyorakıllılar

unut
gerçeği
sadece
şiirsel gerçek vardır
diyor gerçek gerçeği
düşleyen düşçüler

Tecrit Edilmiş

Tecrit edilmişim
tutkunum tilkiye
bir eski zaman hayvanının kalıntıları
tıkıyor yolumu

Dev aynaları
maymunlar
zehir yeşili yaprakların arasından
uzanıyor bana

Ey Sappho
sığınıyorum
ağzına
yatıştır
ey dostum
çılgın ormanı

Susuyorsun
sadece ölüm
böyle emin
nefes alıp verir

Kara ganos, kuş uçuşu arzu,
etei harf, epik ipek.

YEİS

Danimarka. Krallık Sarayı. Kale.
Dolaşıyorum taş merdivenlerde
geceleri, gündüzleri, ruhum oranın
rüzgârlarıyla sarmaş dolaş. Annem
yaşıyor, babam da. Ailedeki herkes
yaşıyor sisli bir dünyada.
Ben dolaşıyorum aralarında
hayalet gibi rüzgârlarımla.
Kısacası taammüden cinayet yok,
hayalet de benim, Hamlet de.

Bu yüzden kimse duyamıyor sesimi,
kimseye duyuramıyorum sesimi.
Ya çevremdeki herkes hayalet,
ya da sadece ben hayaletim.
Çünkü taammüden cinayet yok,
ama yine de dolaşıyormuşum
beynim zonklayarak, uluyarak,
taş merdivenlerinde kalenin.

Tuhaf. Çok tuhaf.

Küpe

Aylardan Mayıs kiraz ağacının çiçekleri açmış. AHMET geçmiş karşısına ağlamış. Onun ağladığını gören kiraz ağacı dallarını eğmiş. ALİ'nin gözüne çiçekler değmiş. ALİ'nin gözleri parlamış. Hemen yüz, iki yüz kiraz çiçeğini kopartıp almış. Kiraz ağacı ona sormuş.

AĞAÇ: NE YAPACAKSIN ONLARI
BENİM İŞİME HİÇ YARAMAZ
HA KİRAZ
HA ÇİÇEK
BARİ O SEVİNSİN
AHMET

AHMET: ONU HİÇ GÖRMEDİM
AMA ÇOK SEVDİM
O BİR MELEK
O BİR ÇİÇEK
KİRAZ AĞACI
O SANA BENZER
HA KİRAZ
HA ÇİÇEĞİM BEN
NE OLACAĞIM?

AĞAÇ: AĞZINA AT ÇİÇEKLERİ
GÖRECEĞİZ NE OLACAK

AHMET kiraz çiçeklerini teker teker ağzına atar.
Bir de bakar ki ALİ karşısına gelmiş.

ALİ: CANIM AHMET
GÜZELİM AHMET
KANIM AHMET
ARKADAŞIM AHMET
KİRAZ AHMET
ÇİÇEK AHMET

AHMET: ADIM ALİ
TADIM ALİ
ÇIK DIŞARI
İÇİM ÇİÇEK
ETİM ÇİÇEK
DOKUN KİRAZ OLALIM

ALİ, AHMET'e dokunmuş. Dokunur dokunmaz aynı sapta bir çift kiraz olmuşlar. Okuyanın kulağına küpe olmuşlar.

KÜPE KİRAZ: ADIM KÜPE
SENİ SEVDİM
İŞİT BENİ
YE

T H O M A S B E R N H A R D

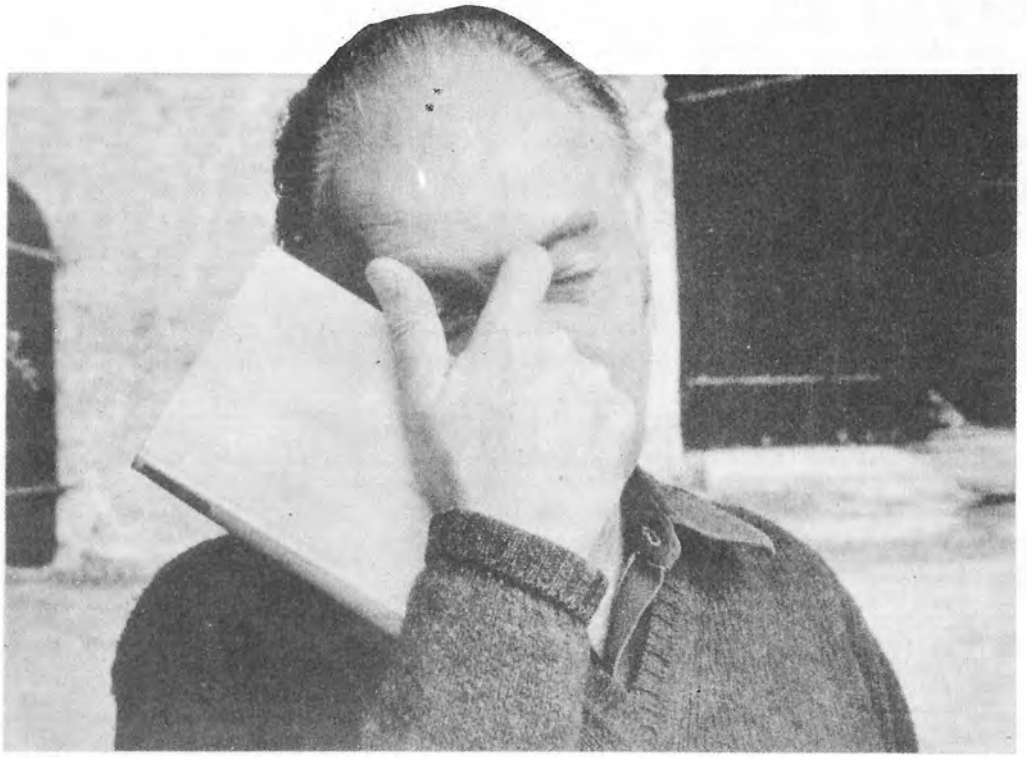

(1931—1989) Avusturyalı şair, romancı, öykücü ve oyun yazarı. Viyana'da müzik ve güzel sanatlar okudu. Yaşamında Yugoslavya, Sicilya, Bosna-Hersek, Polonya ve Londra gibi yerler, gazetecilik ve kütüphanecilik gibi meslekler var.

Karşılıklı bağımlılık, sömürü, kabagüç, nefret, iktidar ve baskı altına alma, yapıtlarındaki insan ilişkilerini belirleyen en önemli öğedir.

Her şey karanlık ve yorgunlukla biter. Yapıtları: **Frost** (1963), **Verstörung** (1967), **Minetti** (1976),**Immanuel Kant** (1978) **Beton** (1982).

Almancadan çeviren: Sibel Arslan (1978, Der Stimmen Imitatör)

Ses Taklitçisi

Dün akşam cerrahlar toplantısının konuğu olan ses taklitçisi, cerrahlar tarafından davet edildiği Palais Pallavicini'deki gösterisinden sonra, tüm sanatlara açık olan sanat merkezimizde sanatını göstermek üzere —tabii ki ücret karşılığında— bizimle Kahlenberg'e geleceğini açıkladı. İngiltere Oxford'dan gelen, ama Landshut'ta okumuş olan ve aslında Berchstegaden'de tüfek yapımcısı olan ses taklitçisinden Kahlenberg'te kendini yinelememesini rica ettik, tersine bizim önümüzde cerrahlar toplantısında yaptığından daha farklı şeyler yapmalıydı. Kahlerberg'te, Palais Pallavicini'de bizi kendine hayran bırakan gösteride taklit ettiği seslerden tamamen farklı sesleri taklit etmeye söz verdi. Aslında ses taklitçisi Kahlenberg'te bize cerrahlar toplantısından oldukça farklı, az ya da çok tanınmış birçok sesi taklit etti. Ses taklitçisinin yerine getirmeye hazır olduğu isteklerimizi de dile getirebiliyorduk.

En sonunda kendi sesini taklit etmesini önerdiğimizde, bunu yapamayacağını söyledi.

Hamsun

Oslo yakınlarında, bize, Hamsun'ın son yıllarında yazılarından tanıdığımız kimsesizler yurdundan sözeden altmış yaşlarında bir adamla tanıştık. Adam, büyük Norveçli yazarın yaşadığı dönemde o yurtta çalışmıştı. Adam, günlerce kaldığımız Oslo yakınlarındaki otelin restaurantında cuma akşamlarının doğal gürültüsü içindeki suskunluğuyla uzun süredir hoşumuza gidiyordu. Masasına oturup kendimizi tanıttıktan sonra adamın aslında felsefe öğrencisi olduğunu ve diğer nedenlerin yanısıra öğrenim amacıyla dört yıl Göttingen'de bulunduğunu öğrendik. Biz, Orta Avrupa'dan Norveç'e kaçtığımız felsefeden söz etmek için değil, onu Norveçli bir gemi kaptanı sanıp deniz yolculukları hakkında birşeyler dinlemek üzere masasına oturmuştuk. Ama adam felsefeden sözetmedi ve bize akşamları felsefeyi bir yana bıraktığını, yirmiyedi yıldır kendini yaşlılara hizmet etmeye adadığını söyledi. Kararından pişman değildi. İlk görevi yaşlı bir adamın yataktan kalkmasına yardım etmek, yatağını düzeltmek ve onu tekrar yatırmaktı. Bu yaşlı adam Hamsun'dı. Aylar boyu Hamsun'ı kimsesizler yurdunun arkasındaki bahçeye taşımıştı ve ona köyden son kitabını yazdığı kalemi almıştı. Ölü Hamsun'ı ilk gören oydu. O zaman ölü yüzüne örtü örttüğü Hamsun'ın kim olduğunu doğal olarak bilmiyordu.

Kiis

Sislerde büyüdüm. Islak ve çok kirpikli
çocuğum. Gözleri uyku tutmayan düş tanesi
içimde. Bileklerimde orman dalgınlığı. İçim
gider tatillere çıkan bir harf görsem. Kendi
burcuna yenik düşmüş biriyim. Bir melek kendini
yırtar, şeytan olur.! Özlem ve fırtınanın ağzı
bir karış açık kalmıştır yeni sözlerin
esrikliğinden. Ey turuncu yazgım. Dudaklarım
uçar, çatlar sesim buğulu bir aşkla
sevişenlemekten....

Uzun saçlı bir hayattan doğdum. Sevgi
tutulmasıydı annem. Elinden geleni yaptı güz.
Göl bir kadın, öksürürdü gök! Uçan gözlerimi
çağırdım. Ah! bırakmıycam peşini yanlışlarımın.
Sen çıkarsın aşkın karnını deşseler. Panik
günlerim benim. Eğri bir çiviyle çakılır mı
öfkeli bir yağmur? Öldürür beni iflah olmaz
siyah! Kendimden başka neyim ki ben. İntihar;
benim yüzümden intihar edebilir diyorsam; Hayat,
ölüm döşeğinde duygusallığımdır. Parmağım alev
aldı gördünüz mü? Terliyor söz, terliyor düş,
mesleğim korku. Siz hiç beklerken uçarak
öldünüz mü?

Denizin teniyle düşüp kalkmışımdır. Yüzümden
kuş sarkar. Gök eriticisi, uçarı pasifik. Uzayı
sevindirir akıllı tadı defnenin. Güzenik bir hayat
benimkisi. Kime durduysa ruhum küstüm otudur.
Susmuyor dil, susmuyor ezgi, günlerim uyku. Siz hiç
bıçak sırtında delirerek sustunuz mu?

Bir defa daha kırıldım gecenin en flu anında.
Dört dörtlük bir imha sundum kendime. Ucundan
tuttuğum kendimi yine ben bıraktım. Sesimin
yardımcı fiillere ihtiyacı yok! Bütün suları
yerim. Çok yaşasın bildiklerim. Ah! köpek
günleri unutma provaları yaparken, güzel
günlerimi sırdılar....

Yağmayan bulut. Elini yalnız bırakan parmak.
Üstünü başını yırtan penguen. Ey sesini içine
yatırdığım belleğim. Bana siyah bir güneş at ve
git artık!

Yüzüm öyle konuşkan bir beyaz ki
Beni grianlıyorlar.
Yüreğim caddelerde koşan çıkmaz sokak
Beni Engin Turgut sanıyorlar.

İşaretlerin tanrısı! Hırçınlığı renkin sonsuz büyüsü, fazla canlı, çok uçucu.

K Ü Ç Ü K İ S K E N D E R

Sen İstesen Gitmezsin
Sen Bunu Bana Yapmazsın

Çölsamuru'ma

serüvenler, aradenizler, arayınaklar, araaşklar
aksi ispat edilene değin düşürülmüş çocuk
fısıldanır itham altındaki petrol ve maden
deliler en çok geceleri arya söyler

her ihtimale karşı kurşun kalemle yazılan
ayrılık mektupları rüzgâr taşır kedi gelir
oturur, sen tek kapılı bir araba
alacak kadar yalnız ve kısrak sessindir dil
ucunda; hay aksi ortaya
çıkacak bir hakikat la lay lo cinler
en çok dansederlerken çarparlar sen
istesen gitmezsin sen
bunu bana yapmazsın
karanlığı aralık bıraksan içeri peri sızar
sıkı sıkı kapatsan karanlığı
ben sende mahsur kalırım
sevişirken yüzüne düşen gözyaşım
eski bir falcının sihirli küresi
tut onu avucunda ve bana
oku geleceğimi kopart
kopart toprağımı artık bu kıtadan!

Sis ve yeşil çocuğu, ıslak bulut,
çok neşeyen, kendi heykeli.

T O M İ U N G E R E R

1931' de Strasbourg'da doğdu.
Kuzey Afrika'ya gitti. 1956'da Amerika'da özgün baskı,
resim, illüstrasyon ve kitap resimlemesi üzerine çalıştı.
İlk grafik denemelerine girişti.
Amerikan Basın Ödüllerinde
Toplum İllüstrasyonları'yla
altın madalya aldı.
New York Times,
Herald Tribune'de çizdi.
1976'da evlendi ve
İrlanda'da bir çiftlikte
yaşamaya başladı.
Kitaplaşmış önemli
çalışmaları:
'Adem ile Havva',
'Parti',
'Seks Manyağı',
'Amerika',
'Babylone'
ve **'Heidi'**.

Şefkatin Belleğisin Sen

Barış'a

Tanıdın mı, fotoğraftaki topa uzak olan kızı.
o kızın da, arzu bahçesinden ayrıldığında
avuç avuç saçları dökülmüştür.
Bir dalgaya sarılana dek
burnu kanamıştır;
küçük yaz yolculukları gibi ağlamıştır,
ayışığı izi gibi...

Şimdi onu uyarıyor dünya
ölü gemicisini, arkadaşı melankoliyi, gizli odasını
uyarıyor onu dünya:
"Zehirle yazgını, aptalca bir aşk uğruna!"
Onun da üşümüştür hep omuzları seninkiler gibi
üşüyen omuzların şefkatin belleğiydi...

J A M E S J O Y C E

Kâzım Taşkent Klasik Yapıtlar Dizisi Danışma Kurulu'nca James Joyce'un Ulysses'in çevirmeni seçilen Nevzat Erkmen, yarışmaya burada sunulan parçayla katıldı. 34 yapıtlık bu yarışmada sadece 22 çeviri beğenilmiş. Bir yapıt için en çok sayıdaki katılım da Ulysses için yapılmış ki, Türk yazını için umut verici bir gelişme....

Nevzat Erkmen diyor ki: "Burada sunulan çeviri, bir ilk versiyondur. Kitabın çevrilmesi bitince, gene başa döneceğim. Tüm birikimler ve özümsemelerin ışığında, hamuru sil baştan karacağım."

Nevzat Erkmen, bu yıl haziran ayında New York'a Türkiye Beyin Takımı'nı götürdüğünde, tüm dolarlarını Ulysses'e ilişkin kitaplara yatırmış. Şimdi de Dublin, Trieste, Zürih ve Paris'te incelemeler yapmayı tasarlıyor."New York Üniversitesi'nde öğrenciyken 60'lı yıllarda başlamıştım, Ulysses'i çevirmeye," diyor Erkmen, "karım İrlandalıydı, argosunu, deyimlerini seviyordum dilinin."

Erkmen'e göre Ulysses'in çevrilmesi, "yazınsal bir uğraş olmasının yanında, devasa boyutlarda bir araştırma işidir de."

İngilizceden çeviren: Nevzat Erkmen
(Bu çeviri, yapıtın "The Modern Library", New York baskısının 358-366 sayfalarından yapılmıştır.)

U L Y S S E S

Piskoposluk Danışmanı O'Hanlon Kutsal Ekmek kasesini vitrinine koydu, kilise korosu *Laudate Dominum omnes gentesi* (Ey insanlar Tanrı'ya sena edin) söyledi. Kutsama duası bittiğinden, Peder Conroy, vitrinin kapağını kilitleyen danışmana giymesi için şapkasını uzattı. Şaşkaloz çıyan Edy gelmiycek misin diye sordu ama Jacky Caffrey yanıt vereceğine, bağırdı:

—Hey, Cissy, bak!

Hepsi de, bulutlarda yansıyan bir şimşekmisine baktılardı, Tommy de kilisenin yanındaki ağaçların üzerinden mavi sonra yeşillenip morlaştığını gördüydü balkımanın.

— Donanma fişekleri, dedi Cissy Caffrey.

Hepsi de evlerin, kilisenin üzerine baka baka; Edy, küçük Boardman'ın kurulduğu bebek arabasını ite ite; Cissy, koşarken düşmesinler diye Tommy ile Jacky'nin ellerinden tuta tuta, yel yeperek, sahile doğru seğirttiler.

Cissy:

—Gelsene, Gerty, diye seslendi. Kermeste fişekler atılıyor.

Oralı bile olmamıştı Gerty, oysa. Peşlerine takılmaya hiç niyeti yoktu. Çingene karıları gibi koşsundu onlar oturabilirdi o burdan da pekâlâ görebildiğini söyledi onun için. Üzerine saplanan gözler, Gerty'nin yürek atışlarını hızlandırdı. Kız bir an adama baktı, bakışlarına karşılık verdi, o anda tüm varlığı ışıklandı. Akkordu tutku o yüzde, Gerty'yi kendisine ram eden lahit sessizliğindeki tutkusu. Sonunda, meraklı gözlerden, imalı sözlerden uzak, yalnız kalmışlardı hem Gerty onun sapına kadar güvenilir, özü sözü bir, pırlanta gibi bir adam, ser verir sır vermez bir beyefendi olduğunu anlamıştı.Adamın elleri, yüzü eylemdeydi, ıspazmoza tutulmuşçasına Gerty silkelendi. Sonra atılan fişeklere bakmak için yatarcasına geriye doğru kaykıldı ve bakarken arka üstü düşmesin diye dizini elleriyle kavradı ve o adamdan ve kendinden başka gören bir kimse yokken Gerty paluze gibi yumuşak dolgun ve nefis kıvrımlarıyla bütün o zarif güzelliklerini biçimli bacaklarını öylecene açtı, erkeğin kalp vuruşlarını işitiyordu sanki, boğuk boğuk solumasını, Gerty zaten böylesi erkeklerin ne şehvetli ateşli olduklarını dinlemişti, Bertha Supple bir gün ona pek mahrem anlatmış ant içirmişti kimseye söylememesi için evlerinde oda kiralayan Kalabalık Bölgeler Kurulu'nun gönderdiği o kibar beyin gazetelerden dansöz ve cambaz kız resimlerini kesip bazen yatakta anlarsınız pek hoş olmayan şeyler yaptığını söylemişti. Ama şimdi bu öyle bir şey den tamamıyla farklıydı zira arasında dağlar kadar fark vardı çünkü Gerty adamın, onun yüzünü kendisininkine çektiğini ve güzel erkek dudaklarının ilk jet alevli dokunuşunu duyumsuyordu sanki. Zaten evlenmeden önce öbür şeyi yapmadığın sürece günahların affolunuyordu üstelik senin itirafına gerek kalmadan sağduyu sahibi rahibeler vardı muhakkak hem Cissy Caffrey'nin de kimileyin gözlerinde o hulyalı mulyalı türden baygın bakışlar olurdu o da, azizim, bir de erkek artist fotoğraflarına tapan Winny Rippingham hem üstelik öbür şeyin o biçimde gelip çatmasından dolayıydı.

Ötede, Jack Caffrey bakın diye bağırdı, bir fişek daha, Gerty ta gerilere kaykıldı, jartiyerleri şeffaf olduğuna uysun diye mavi, hepsi fişeği görü bağırdılar bak, bak işte orda Gerty de fişekleri görmek için yatar gibi geriye ta geriye uzansın öyle tuhaf bir şey havada uçuşmaktaydı, zikzak giden yumuşak, koyu bir şey Gerty, ağaçların üzerinde yükselen, hep yükselen upuzun bir Roma kandili gördü, maytap durmaksızın tırmandıkça, o gergin sessizlikte, hepsinin heyecandan soluğu kesilmiş, Gerty ha bire yükselen, artık zor görülen maytabı izlemek amacıyla daha da gerilere yaslanmak zorunda kaldı, sırtını fazlaca zorladığından kanı başına hücum etti de yüzünde kutsal, büyüleyici bir alevlenme yaratırken adam kızın öbür şeylerini de görebildi, büzgülü nansuk kilotunu, teni öbür yeşil jüponluklardan, dört on birlik patiskalardan daha iyi şardığı için ve beyaz olduğuna kız bıraktı görsün adam ve onun gördüğünü gördü derken bir yükseliş ki maytapta bir an gözden kayboldu ve Gerty öyle gerilereeğilmekten her azası zangır zangır silkinedursun adam kızın dizlerinden ta yukarıları hiç kimsenin hatta salıncakta ya da kumsaldaki sığ suda eteklerini toplayıp yürürken bile asla, apaçık gördü hem öyle hâyâsızca bakmaktan Gerty'nin de adamın da utanç duyduğu yoktu zira nerdeyse beylerin önünde hayâsızca davranan çengiler gibisergilediği baş döndürücü manzara karşısında dayanamamış da, bakmış da bak-

mıştı. Bembeyaz narin kollarını uzatıp canhıraş sesiyle gelmesini söyleyebilseydi ona, dudaklarını ak alnına dayamasını bir genç kız aşkının, hançeresinden darı darına çıkarabildiği hafif boğuk bir sesle, çağlar boyunca yankılanagelen. Ardından bir havai fişeğin daha fırlayışı güm patlayışı köreltici ve Oo! şimdi Roma kandilinin parçalanışı bir ah çekiş gibi Oo! ve herkes bağırmaktaydı geçmiş kendilerinden sırma sırma filiz atan yaldızlı hareler dalgırlar sağanağı döküldü bakın Ah! tüm yeşilimsi şebnemsi yıldızlardı yaldızlı düşen Ah, çok güzel! Ohh öyle yumuşak, enfes, yumuşak!

Derken ne varsa kurşuni gökte şebnemimsi yitti eriyip:Her yer sessizleşti. Ah! Gerty çabucak öne eğilirken adama bir baktı, adamcağızın ezilip bir kız gibi kızarmasına neden olan şöyle acıyası ret, utanası sitem bakıcığıyla. Ardındaki kayaya yaslanmaktaydı adam. Leopold Bloom (oydu bu adam zira) kızın yüreğinin aynası toy gözleri önünde başı eğik durmaktadır. Ne hayvanlık etmişti ya! Aklı gene bilmem neresinde, ha?Gül gibi temiz bir kız tutup ona geliyor ve, tıynetsiz adam, buna karşılık bakın yaptığına! Alçaklığın son perdesi. Ona yakışmazdı! Gelgelelim, o gözler sınırsız merhamet doluydu, her ne kadar ahlaksızlık etmiş yolunu sapıtmış günaha girmişse de bağışlayıcı bir söz vardı elbet onun için de. İster misin kız herkesçanlatsın? Hayır, bin kere hayır. Bu onların sırrıydı, yalnızca onların, alacakaranlığa sığınıp bir başlarına hem akşamın içinden ha orası ha burası sessiz sedasız uçan o yarasacık dışında kim bilecek kim anlatacak hem yarasacıklar konuşmaz.

Cissy Caffrey, aklınca çalım satacak, futbol sahasındaki gençlere öykünüp ıslık çaldı; ardından bağırdı:

— Gerty! Gerty! Biz gidiyoruz. Gelsene. İlerden daha iyi görürüz.

Gerty'nin aklına bir muziplik geldi, aşkın cilvelerinden biri. Cevaben elini mendil cebine sokup pamuk tamponunu çıkardı, elbet adam görmesin diye bir gözü onda, salladı sonra gene cebine soktu. Adam o uzaklıktan acaba? Gerty yerinden kalktı. Elveda mıydı? Yo. Gitmesi gerekti ama gene buluşacaklardı, orada, o ana dek, yarın, dün akşamki düşünü düşleyecekti Gerty. Kız toparlanarak ayağa kaltı. Kalpleri kopamayan son bir bakışmada buluştu; ruhuna işleyen yabansı parıltılarla dolu gözler, bir çiçeği andıran sevimli yüzünde kendinden geçmişcesine asıldı kaldı. Gerty belli belirsiz bir gülümseme, tatlı bir gülümsemeyle, ağlamaklı bir gülümsemeyle baktı, sonra ayrıldılar.

Gerty yavaş yavaş, arkasına bakmadan inişli çıkışlı sahilde Cissy, Edy, Jack ve Tommy Caffrey'le minik Boardman'a doğru ilerledi. Artık karanlık iyice baştırmıştı, sahil de taşlar, tahta parçaları ve kaygın yosunlarla kaplıydı. Gerty kendine özgü o dingin ağırbaşlılıktan öte, sakına sakına ve ağır ağır yürümekteydi, zira Gerty MacDowell'in... Potinleri çok mu dardı? Yoo. Ayağı sakattı! Vayy!

Bay Bloom onun topallayarak gidişine bakmaktaydı. Zavallı kız! Öbürküler tabanları yağladıklarında, o bu yüzden kalmıştı kayadaki yerinde. Zaten yüzünden okumuştum bir ayıbı olduğunu. Güzelliğineyazık! Bir kusur, kadındaysa, on kat daha kötüdür. Ama kibirsiz olurlar. İyi ki, o gösterideyken bilmiyordum. Gene de istekli şeytan kız. Benim için fark etmez. Rahibeler ya da zenci kadınlar bir de dört göz kızlar gibi meraklı. O şaşalak bakışlısı narin. Aybaşısı yaklaşmış derim, diken üstünde otururlar. Bugün başım bir ağrıyor. Mektubu nereye koydum? Hah, burda. Tüm o çılgınca tutkular. Paraları yalamalar. O rahibenin anlattığı, Tranquilla manastırında gazyağı koklayarak kafayı bulan kız. Bakireler sonunda delirip giderler herhal. Rahibe? Bugün Dublin'de kaç kadın görmüştür? Martha, o. Her şey gizemli şu an. Mehtaptandır. Ama o halde ne diye kadınların hepsi aynı zamanda âdet görmezler? Sorarım. Öyle ya, bir tek ay var. Ne zaman doğduklarına bakar, ihtimal. Ya da hepsi aynı noktadan başlarlar da sonra adım uyduramazlar. Kimi zaman Molly ile Milly birlikte. O bakımdan şanslıyım. Şükür ki bu sabah banyodayken yapmamışım, seni cezalandıracağım diyen o kaçık mektubuna bakıp. Bu sabah o vatman yüzünden kaçırdıklarım telafi edilmiş oldu. O madrabaz M'Coy'un öyle beyhude yere önümü kesmesi. Karısının angajmanı taşrada valiz, sesi çatlak zurna. Küçük lütuflara minnettar. Üstelik ucuz. Handıysa bedava. Kendileri de istediklerinden. Onların doğal özlemleri. Her akşam işyerlerinden akın akın sokağa dökülürlerdi. Derya kuzuları. İstemesen de atlarlar sana. Yumul, canlı canlı. Yazık kendilerini göremezler. Kadın çorabına estetiğini veren içeriğin düşlenmesi. Neredeydi bu? Ha, evet. Capel sokağındaki hareketli fotograf gösterisinde: Sadece erkeklere. Erketeci. Willy'nin sapkası, ya kızların şapkayla yaptıkları. Bu kızların fotoğraflarını mı çekiyorlar yoksa hepsi hile mi? *Gecelik* gibisi yok. *Kombinezon*unun içindeki kıvrımları yokladım. Onları da tahrik eder günlerinde. Bak tertemizim gel beni kirlet. Sungu töreni için birbirlerini duvaklamaya bayılırlar. Milly, Molly'nin yeni bluzunu çok beğenmiş. İlk ağızda. Hepsini öyle giyerler ki soyunsunlar hepsini. Molly. Ona mor jartiyerleri almamın nedeni. Biz de: Adamın taktığı kravat, alımlı çorapları ve dubleli pantolonu. İlk tanıştığımız gece getrlerini giymişti. Şık gömleği simsiyah neyinindi? altında pırıl pırıl. Bir kadın çözdüğü her ilikle tılsımının birazını yitirir. İğneyle tutturulmuş. Mairy Mairy kopmuş donunun uçkuru. İki dirhem bir çekirdek giyinmiş birisi için. Kadının büyüsü biraz da modadan. Tam püf noktasını yakalamışken değişiverir. Doğu hariç: Mary, Martha: Eski hamam eski tas. Makul hiçbir teklif geri çevrilmez. Kızın da yoktu acelesi. Kadının iki ayağı bir pabuçta mı, oynaşına gidiyordur garanti. Randevularını hiç unutmazlar. Vardır bir umduğu. Kendilerini beğendiklerinden şansa inanırlar. Öbürleri de arada onu iğnelemeye meyyal. Okulda kız arka-

daşlar, kadınlar manastırının bahçesinde kolları birbirlerinin boyunlarında ya da on parmakları kenetli, öpüşüyor ve de entipüften sırlarını fısıldaşıyorlar. Yüzleri kireç beyazı rahibeler tiril tiril başlıkları ve tespihleriyle bir aşağı bir yukarı gezinmekte, kavuşamadıkları şeylere duydukları kinle. Dikenli tel. Ama muhakkak yaz bana. Ben de sana yazarım. Anlaştık mı? Molly ile Josie Powell. Münasip bir kısmet çıkana dek sonra kırk yılda bir buluşma. *Manzara!* A, bak kimler de gelmiş, Tanrım! Nasılsın? Anlat bir yol. Neler yapıyorsun? Öpüşme, ne iyi ettin de, öpüşme, geldin. Birbirlerini süzerek kusur aramalar. Harika görünüyorsun. Birbirlerine sırıtan dişlerinde yansıyan bacılık husumeti. Sende kaç tane kaldı? Birbirlerine günahlarını koklatmazlar.

Ah!

Aybaşılarından önce ifrit kesilir kadınlar. Moralsizdirler, şeytansıdır halleri. Molly her şeyin ona gâvur ölüsü gibi geldiğini söyler hep. Ayağının altını kaşı. Hah, orası! Ooh, dünya varmış! Ben de duyumsuyorum. Arada bir yol dinlenmek iyi. O hallerindeyken kadınlarla yatılması kötü mü acep. Bir bakıma güvenli. Sütün kesilmesine yol açar, keman tellerinin kopmasına. Bir bahçede okumuştum kuruyan bitkilere ilişkin bir şey. Bir de derler ki taktığı çiçek solarsa o kadın fındıkçıdır. Hangisi değil ki! Vallahi kız anladı benim. Zaten öyle hissedersen hissettiğin şey olur ekseri. Benden hoşlandı mı ne? Kıyafete bakarlar. Kim kesişiyor anlarlar hemen: Kolalı yaka, kolalı manşetler. E, horozlar ve aslanlar da öyledir ya, her hayvanın erkeği. Aynı zamanda bir kravatın ya da başka bir şeyin çözülmüş olması da yeğlenebilir. Pantolonun? Tut ki ben de o sırada? Yoo. Nezaketten şaşma. Densizliğin lüzumu yok. Karanlıkta öpüşür kimseye söylemezsin. Bende bir şeyler görmüş olmalı. Acaba ne. Briyantinli kâkülü sağ kaşının üzerine düşen şair kılıklı birindense beni olduğum gibi yeğler. Bir baya edebi çalışmalarında yardım edecek. Kılık kıyafetime çekidüzen vermeliyim bu yaşta. Beni profilden görsün istemedim. Ama, bilinmez ki. Güzelim kızlar ukubet heriflerle evleniyorlar. Güzel ve çirkin. Oysa ben olamam yoksa Molly. Saçlarını göstersin diye şapkasını çıkardı. Geniş kenarlısından almış, onu tanıyan birine rastlar diye, eğiliyor ya da koklamak için elinde bir çiçek demeti yüzünü saklasın diye. Saçları gür kösnük. Holles sokağındaki kayalıktayken Molly'nin tarantılarını on şiline satardım. Ne çıkar? Adam ona para verseydi. Ne çıkar? Hepsi önyargı. Kilosu yirmi, otuz, daha fazla eder onun. Ne? Galiba. Yok pahasına. El yazısı koyu. Bayan Maion. Flynn'e yolladığım kartpostal gibi o mektuba da adres koymayı unuttum mu? Hele Drimmie'ye kravatsız gittiğim gün. Molly'yle kavgamızdan keyfim kaçıktı da. Yo, Richie Goulding'i anımsıyorum. O da bir başka. Zihninde tartar. Tuhaf, saatim dört otuzda durdu. Tozdan. Temizlemek için köpekbalığının karaciğer yağı kullanılıyor kendim de temizleyebilirim. Tasarruf şart. Tam o sırada mıydı Boylan, Molly?

İşte, girdi herif. Karımınkine. Karıma da. Girildi.

Oh!

Bay Bloom eliyle çaktırmadan ıslak gömleğini düzeltti. Tanrım, o çıtı pıtı akıntı çağanozu. Soğumaya başlıyor yapış yapış. Bıraktığı etki nahoş. Gene de bir yoldan kurtulman gerek meret şeyden. Aldırdıkları yok. Hatta hoşlanıyorlardır. Evimize gidelim mis gibi ekmeğimize sıcacık sütümüze de yumurcaklarla duamızı edip iyi geceler diyelim. Hoşlanmıyorlar mıdır yani? Kadını olduğu gibi görmektir her şeyi piç eden. Sahneyi hazırlamalı, ruju giysiyi, pozisyonu, müziği. Ve oyunun adını. *Aktrislerin Aşkları.* Nell Gwynn, Bayan Bracegirdle, Maud Branscombe. Perde açılır. Mehtabın gümüş ışıkları. Dalgın sineli bakirenin zuhuru. Nonoş sevgilim gel beni öpsene. Hâlâ duyumsayabiliyorum. Erkeğe verdiği güç. Gizi burda işte. Dignam'dan çıkarken iyi ki tuvalete girmişim. Elma şarabı içmiştim. Yoksa gelemezdim. Bitince şarkı söylemek istersin. *Lacaus esant taratara.* Ya onunla konuşsaydım. Ne derdim? Konuşmayı nasıl bitireceğini bilmiyorsan iyi fikir sayılmaz ama. Sen bir soru sorarsın onlar da başlar sormaya. Arabada giderken daha kolay. Elbet sen iyi akşamlar desen ve görsen ki o da teşne: İyi akşamlar derse harika. Ah, lakin o karanlık akşam Appia yolunda Bayan Clinch'le konuşmama ramak kalmıştı ah sanmıştım ki o. Amanın! O gece Meath sokağındaki kız. Ona söylettiğim tüm o açık saçık şeyler hepsi de yanlış elbet. Sayınırım diyordu semerim diyeğine. Öyle zor ki bulmak öyle. Abovv! Sana meylettiklerinde karşılık vermezsen herhalde kahrolur soğurlar senden sonunda. Fazladan iki şilin verdiydim de elimi öptüydü. Papağanlar. Bas düğmeye cırlasın kuş. Keşke bana efendim diye hitap etmeseydi. Ah, karanlıkta o ağzı! Ve sen evli bir adam genç bir kızla! Bundan hoşlanıyorlar. Başka bir kadının erkeğini götürmekten. Hatta dedikodusunu yapmaktan. Ben başkayım. Başka bir herifin karısını savuşturmak beni ferahlatır. Herifin tabağındaki artıkları yer gibi. Bugün Burton'daki adamın dişsiz ağzında çiğnediği kıkırdağı tabağına tükürmesi. Fransızca mektup hâlâ cüzdanımda. Dertlerin yarısının nedeni. Ama bir gün olabilir, sanmam. Buyurun. Her şey hazırlandı. Düş gördüm. Ne? En kötüsü başlamakta. İşlerine gelmeyince yetkili mahkemeyi nasıl da değiştiriyorlar. Bir zamanlar mantar sevmeyen bir adamla tanıştığı için sana mantar sever misin diye sorması. Ya da fikrini değiştirip sustuğunda birisinin ne diyeceğini size sorması. Ama hepsini bir bir saydığımda: İstediğim öyle bir şey, deyişi. Yaptım diye. O da. Kadıncağızı darılttım. Sonra gönlünü aldım. Bir şeyi ölesiye istermiş gibi görün, sonrada hanımın hatırı için vazgeç. Kıvandırır avratları. Hep başka birisini düşünmekteydi garanti. Ne çıkar? Kadın, aklını kullanmaya başlayalı o erkek, bu erkek, şu erkek. Bütün iş ilk öpücükte. Eşref saati. Birden erir yürekleri. İçleri geçer,

okunur gözlerinden, gizliden gizliye. En iyileri ilk düşüncelerdir. Ölecekleri güne dek unutmazlar onu. Molly... Bahçelere bakan Mağribi surlarının dibinde onu öpen teğmen Mulvey. On beşindeyim, demişti bana. Ama gelişmişti göğüsleri. Sonra uyuyakaldı. Glencree'deki akşam yemeğinden sonra arabayla eve dönüp kuştüyü yatağımıza tırmandığımızda. Uykusunda dişlerini gıcırdatıyordu. Belediye Reisi de ona göz koyanlardan. Val Dillon. Felçli.

Uzaktan görüyorum Gerty'yi ta orada öbürleriyle izlemekte fişeklerin atılmasını. Benim attığım fişekler.Roket gibi dikilen, kırık bir dal parçası gibi inen. O çocuklar, ikiz olmalılar, bir şeylerin olmasını bekliyorlar. Büyüyüvermek istiyorlar. Analarının entarilerini giyerek. Daha vakit var, dünya kaç bucak anlamaya. O esmeri, saçları arapsaçı, zenci dudaklısı. Islıklık dudaklar. Bu amaçla yaratılmış. Molly gibi. Ya Jammett'teki o sosyetik fahişenin tülüyle sadece burnunu örtmesi. Size zahmet, saatin kaç olduğunu söyleyebilir miydiniz lütfen? Kuytu bir sokağa girelim saatin kaç olduğunu gösteririm ben sana. Her sabah kırk kez anons ve milis de, kalın dudakları inceltir. Küçük oğlanı da okşuyor. Neler dönmekte, farkında herkes, haliyle. Kuşları, hayvanları, bebekleri anlıyorlar elbet. Kendilerince.

Kumsalda ilerlerken arkasına bakmadı. O zevki tattırmayacak. Ah kızlar, ah o kızlar, sahildeki güzel kızlar. Gözleri ne güzeldi, temiz. Gözü gösteren, gözbebeklerinden ziyade akı. Anladı mı benim ne? Tabii. Köpeğin bir zıplayışta ulaşamayacağı yerde duran kedi gibi rahat. Rastlamaz hiç kadınlar lisedeki o Wilkins gibi tekmil taklavatı meydanda, Venüs resmi yapan birine. Masumiyet mi oluyor bu? Yazık serseme! Karısı da kendine uygun işi bulmuş. *Dikkat Yağlıboya!* levhası asılı bir sıraya oturduklarını göremezsin. Herkesin gözü onlarda. Karyolanın altında, olmayan şeyi ara. Hayatlarının haşyet verici olayını dört gözle bekleyerek. Jilet gibi mübarekler. Molly'ye, beğendiğini düşünerek, Cuffe sokağının köşesindeki adamın yakışıklı olduğunu söylediğim zaman, lahzada bir kolu takma dedi. Öyleydi de. Nasıl yapılıyor? Roger Greene'deki daktilo kız basamakları ikişer ikişer çıkarken eteklerinin altında ne varsa meydanda. Babadan anaya, anadan kızına geçer yani. İliklerine işler. Bakın, Milly mendilini ütülemeye üşenip nasıl ayna üzerinde kurutuyor. Kadınların dikkatini çekmek için ilan koyulacak ideal yer ayna. Onu Molly'nin Paisley şalı için Presscott'a gönderdiydim de, aman o ilanı mutlaka, paranın üstünü çorabına sokup dönmüştü eve. Haspa akıllı da. Ona hiç söylemedim. Paketleri taşıyışı da ne zarif. Erkekleri cezbeder bu türden ayrıntılar. Eline hücum eden kanın çekilmesi için kolunu kaldırışı, sallayışı.Kimden öğrendin bunu. Kimseden. Ben bir hemşireden öğrenmiştim. Ah, bilmez olurlar mı? Daha üç yaşındayken Molly'nin tuvalet masasından ayrılmazdı batı Lombard sokağından taşınmamıza yakın. Benim yüzüm hoşmuş. Mullingar. Kim bilir? Dünyanın halleri. Genç öğrenci. Bacaklar düzgün, öbürkü gibi değil. Yüksündüğü yok gene de. Tanrım, sırılsıklam olmuşum. Delisin sen. Baldırı şişmiş. Şeffaf çorapları sıkmış, konçları patlatırcasına tenini. Sabahki saçaklı Raziye gibi değil. P. A. Salkımsaçak kadın çorapları. Grafton sokağındaki gibi de. Bembeyaz. Üff! Soba borusu mübarekler.

Bir çarkıfelek patladı, çatırdayarak, kıvılcım saça saça. Çata pat trıt, çata pat zrıt. Cissy ile Tommy koşup baktılar. Edy çocuk arabasını iterek arkalarından, Gerty de kayalığı dönerek onları izledi. Bakacak mı? Bak! Bak! İşte! Çeviriyor başını. Haspam, biliyor işini. Şekerim, gördüm senin. Hepsini.

Tanrım!

Çok iyi geldi bana. Kiernan'dan, Dignam'dan çıktığımda biraz keyifsizdim. Beni şad ettin, var ol! *Hamlet*'ten yani. Tanrım! Bir zevkler harmanıydı. Heyecan. Arkaya kaykıldığında dilimin kökü bir sızlasın.Baş döndürücü yıldızlar. Adam haklı. Daha da bozum olabilirdim oysa. Kıvır zıvırı mesele yapacağıma. O halde hepsini anlatayım sana. Gene de ikimiz arasında bir tür dildi bu. Olamaz mı? Yo, Gerty diyorlardı ona. Düzme bir addır belki benimki ve Dolpnin ambarının adresinin yanıltıcı olması gibi.

Adı Jemima Brown'dı kızlığında.

Anasıyla yaşardı Iristhtown'da.

S E R D A R K O Ç A K

B a r ı ş m a l a r

kesik kesik bakabiliyor bakma merakı
zamana serap sererek indiği yokuş
nedense denizi andıran gülmeli soruları
tütün sarısı parmaklarında birdenbire bitiyor
önümüzde açılan şimdi ne? Açılıyor yeniden

bak burada bir palmiye var, palmiye vardır
bunlar utanmalarımız bu bir masa
nesnelerin kimyasını değiştiren bir hazla
vakitsiz ölmek deyor vakit çalmaktır
önümüzde açılan şimdi ne? Açılıyor yeniden

ayaküstü okumalar, şayetler, olur gibiler
zamana inen bir salıncakta, mağrur ve yeniden
bu midyenin kuzgunisi, kumrallığı gizler bu
bir yağmurun altındayız deyor siz ve biz
önümüzde açılan şimdi ne ? Açılıyor yeniden

düşünmenin siyahtır elleri sis böyle çözülür
ruhunu kendinden bir mevsim uzak deyor
tutmadan denizlere bakmaya alışamazsın

– – – – – – – – – – – – – – – – – – – –

Sokak bıyıkları, üzüşen parmak, alkanatlar, kasılmış nefes.

F İ K R E T T U N Ç E R

Utancı sabahladı. Sonra yaz dedi dilini uzatıp, kalın harfli bir heceye... Öğrenmeyi öğrenmek istiyorum. İstiyorum acılara sürgün gitmeyi, kan çağırıyor, tılsım bekliyor beni. Adanmışım sonsuzluğun karmaşasına. İşte karanlığı emziren göğüslerim, göğünden kesik gece. Güvenmiyor musun avuçlarına, ağzına güvenmiyor musun?.. Ruhunu gizlediğin yerden çıkar sapla istediğin yerime... Özgürlük kokusu kuytulukları, öp dudakların lime lime olana kadar... Ne bana acı ne kendine... Ne benden ileri git ne de geri kal. Kusursuz karanlık aydınlat bizi, şüphenle öğrenmek istiyoruz her şeyi... Gövdelerimize ektiğin tuz, bakışlarımızdaki kırbaç izi, yükselmek istiyoruz göğüne, ört üstümüzü, üşüt bizi... Buyruk ver ne kadar sevgi kaldıysa yeryüzünde katli vacip, titremiyecektir bir an bile hançerimiz, koca bir kentin bağrına saplanırken. Acı çığlıklar huzur verecektir bize, dinsel ayinlerin ezgilerinden daha fazla... Parçalandı sesimiz şimdiden yerini kan ılıklığına bıraktı. Hangi yürek bize ulaşabilecek bedduayı tükürebilir ki? Şaşılası yiğitler, sustunuz işte korkuyu meslek edinip. Boşuna af dilemeyin bizden, siz suç işlememek suçunu işlediniz, sallandırdınız kendinizi dürüstlük ipinizle. Karanlık ininiz duvarlardaki insan külleri, dumanı tüten tatlı anılar, hiçbirisi kurtaramayacak sizi. Boşuna sızlayan belleğinizi oğuşturmanız. Ellerinizdeki dışkı kokusu tiksiniyor sizden... Ne bekliyorsunuz kırın saatlerinizi, ne yararı var acıların tadını almış bir ruhun, akrep ile yelkovana sığınmasına. Onlar ki bize sabrı öğrettiler, öğüttüler yaşanılası anlarımızı...Bir ölünün yarıaçık ağzı, benden duyun işte ilk kez sonsuzlukdaki gizemi...Ne sabır ne sabırsızlık, boşalan göz çukurlarımızla içiyoruz herşeyi....Kendini buruşturup bir kenara atmış etekliğin hüznü, biliyor artık, şehvetin yollarını arşınlayan çıplak bacakların, karanlığın düşleriyle kemirildiğini....

Dönün yok olan yüzünüzle karanlığa,,, buralarda nokta yok herşey virgül, her virgül soru işareti, damarlardan boşalan kan sesi, cenin, kendine yeni bedenler arayan, kaçın ve kaybolun hiçlikte,,,

onursuzluğunuzu koruyun,,,

Harita sesli ta, pelur hayat, deli bağini, uçan nehiş, kadınca dostum.

A . E R T A N M I S I R L I

T e n İ z i

Yenilmiş bir şairin peşinden koşan ay ışığı
kendime şarkıları
kendime kirletilmiş bir aşkı yurt edindim
bir utanç gibi yürüdün şaşkınlığıma
yangın ve çığlık oldum
anlamın kalbi kırıldı.

Hınzır kalbim benim
buluğ kalbim
mutsuzluklardan kartpostallar çıkaran
kan içinde taşıdığım yalnızlığım benim
bana ihaneti az bir gece ayır
hilesiz sevişelim

İ m g e l e m Ç i ç e ğ i

Sen geldin
sözcüklerimin başı döndü acemilikten

cıvıltılı bir kuş sürüsünü
ilk kez heceleyen bir çocuğun şaşkınlığını nasıl sevdiysem
seni de öyle...

sen geldin
bir rezgi gibi düşüverdin kalbimin lime-limeliğine

varılmayan surlarımda açan binlerce beyaz karanfili
incecik kanatlarını kelebeğin nasıl sevdiysem
seni de öyle...

sen geldin
çocukluğumun soğuk ırmaklarından geçip
ılık bir damla gibi düştün dudaklarıma

bir güvercini öpmenin bıraktığı tadı
bir şiiri tamamlamanın mutluluğunu nasıl sevdiysem
seni de öyle...

Gözünün ilk bölüm katı, sevgisiz akşam,
sevgisiz parmak, kırık rüya.

A L A I N B O R E R

BORER'İN RIMBAUD KİTAPLARI :

• Rimbaud en Abyssinie, 1984 *(Rimbaud Habeşistan'da)* • Un Sieur Rimbaud, se disant négociant, 1984 *(Tüccar olduğu söylenen. Rimbaud Beyefendi.* P. Soupault, A. Aeschbacher, F. Margolin'le birlikte) Yeni Basımı: La Terre et les Pierres, 1989*(Toprak ve Taşlar)* • Rimbaud d'Arabie, 1991 *(Arabistanlı Rimbaud)* • Rimbaud, l'eheure de la finite, 1991 *(Rimbaud, Kaçış Saati)*

Tüm kopuşların adamı

Jean-Jacques Brochier'nin tutkulu bir Rimbaud'cu, Alain Borer ile yaptığı söyleşi' den...

magazine littéraire

Haziran 1991, No 289'dan derleyip çeviren: Sosi Dolanoğlu

☐ 1987' de Rimbaud'ya Veda'yı yayımladınız. Bugün ise iki kitap yayınlayıp —Arabistan'lı Rimbaud, Yolculuk Eki ve Rimbaud, Kaçış Saati — bu sonbahar Rimbaud'nun yüzüncü ölüm yıldönümü için pek çok projeniz olduğunu söylüyorsunuz; bunlardan biri de Toplu Eserleri'nin bir baskısı olan Hayat-Eser. İnsanın aklına intiharın övgüsünü yapan ama intihar etmeyen Cioran geliyor.

Alain Borer: Veda'da 1991 yılı için için bir aykırılık öngörülmekteydi. Bu yüz seksen derecelik bir dönüş değil, öncekilerle yakından bağlantılı bir projedir. Bilirsiniz, bazı kararların uygulanması için belli bir sayısal çokluğa ulaşmaları gerekir. Gerçekten de ben otuz yedi yaşımda, yani Rimbaud'nun öldüğü yaşta, onun hakkında yazmayı bırakma ve ancak 1991 yılında, yani onun yüz otuz yedinci doğum yıldönümünde tekrar ondan söz etme kararı almıştım. Marsilya'da Conception Hastanesi'nde verdiğim bir konferanstan bu yana dört yıl boyunca sözümü tuttum. İnsan, yazmaktan vazgeçen bir şair hakkında bütün hayatı boyunca yazabilir mi? Hayatını yakan genç bir adam hakkında? Tüm kopuşların adamı hakkında?.... Bu bir sorudur. Ve kişisel bir sorudur. Cioran intihar üzerine düşünür, intihara teşvik etmez. Sorun, yazmayı **bırakmayabilir** oluşumdu.Rimbaud insanı büyülüyor, o müthiş bir doğurtucu (aynı zamanda, bazen de büyük bir tutukluk yaratıcı); kendiniz olmanız için meydan okuyor, ama sizi bütünüyle ele geçiriyor! Büyük bir Rimbaud biyografı olan Pierre Petitfils, Paris'te gezerken bana şöyle demişti: "Paris'i 1871 yılında görüyorum. " Yirmi dört yıldır 1871'in Paris'ini veya 1884'ün Habeşistan'ını yaşıyorum! Dört yıldır verdiğim sözün tutsağı olsam da, Rimbaud'nun beynimi kemirmesi hiç durmadı; konunun hayat boyu çırağı olarak, onu okumaya ve her gün not tutmaya devam ettim, Kıbrıs'ta Trodos Dağı'nda, Aden'de onun izlerini takip ettim ve orada birkaç dostumla birlikte, onun kaldığı Bardey firmasını bulmanın ayrıcalığını ve heyecanını yaşadım... Roger Munier'nin bana söylediği gibi: ."Onu her okuyuşumda vecde geliyorum!" Gerçekten derinlemesine bildiğimz kaç şey var hayatta, iki , en fazla üç. Rimbaud benim ciddi olarak bildiğim, veya bildiğimi sandığım tek konu. O benim önüme bir kurtuluş sorunu koyuyor.

Desen: Vallotton

☐ Niçin "kopuşlar"dan çoğul olarak söz ediyorsunuz?

Rimbaud şiirler yazmayı bıraktı. "Bu konunun, diye yazar Blanchot, herkesin gözünde bir skandal olması, herkesin şiir yazma işine nasıl ölçülemez bir değer verdiğini gösterir."

Ben "şiiri bırakma"nın, "Harar'daki suskunluk"un Şiirsel Söz'e sofuca bağlı kalanların sahte sorunları olduğunu düşünüyorum. Rimbaud yazmayı bırakınca, insanları ilgilendirmez oluyor. Oysa ki "sessizlik" şiirden **sonra** gelmez, şiirin içindedir; her şiir onu içinde barındırır ve oraya götürür.

Ayrıca Rimbaud şiiri bırakmadı, onu bitirdi: Rimbaud **sessizliğe** varan ilk şairdir. **Illuminations**'dan sonra ne yazabilirdi ki? Bence bir sonraki yüzyılın şairleri bile bu soruya cevap vermiyorlar. Rimbaud katıksız özü. 1870'te dostu Delahaye'ye sözünü ettiği "katıksız imler"i yakalamayı başardıktan sonra -bir yazar gibi bu nunla yetinecek yerde- bundan vazgeçer, çünkü **bu durum sürmemektedir.** "Artık,sanatın bir budalalık olduğunu söyleyebilirim", der **Cehennemde Bir Mevsim**'in bir müsveddesinde. Başka "girişimler"e geçer (zaten şiir de kendinde pek çok değişik, birbirin izleyen "girişim" barındırmaktadır). Şiirin Rimbaud tarafından bırakılması en tanınmış kopuştur, ama tek kopuş değildir. Çarpıcı olan kopuş değil, **kopuşların devamlılığıdır:** diller, verilen sözler-sözden dönmeler, meslekler ("Bütün mesleklerden iğreniyorum" diye haykırır **Cehennemde Bir Mevsim**'de), keşif, veya Habeşistan ve Arabistan'daki yüzlerce başka proje. Rimbaud kelimenin gerçek anlamıyla yazmayı bırakmamıştır; mektupları ya da Ogadine üzerine yazdığı rapor bunu kanıtlar; projelerinden vazgeçmekten de vazgeçmiş değildir, Gallas'lar üzerine yazmayı düşündüğü o kitap gibi. Aramaktan vazgeçmemiştir. Kopuşların devamlılığı ve tutkuların ateşi... Şiir diğer formüller arasında bir "formül"dü sadece -en görkemlisi belki, her halükârda bize sunulan tek formül; ne var ki Rimbaud için her şey daima **kapatılacak bir hesaptır**- "yeterince gördüm, yeterince tanıdım" (*Gidiş*), kurtulunacak bir şeydir! "Tüccar olan şair": Bir yüzyıldır, matematikte denildiği gibi "ana akım"ı oluşturan Rimbaud'yla ilgili bu alışılmış anlayış onun eserini ve hayatını hiç mi hiç anlamamanın en iyi yoludur. **A priori** olarak hayatı, özellikle Habeşistan dönemi bir kenara bırakılınca, **eserin ve hayatın birliği** anlaşılmaz -benim **Kaçış Saati**'nde **Hayat-Eser** olarak adlandırdığım şey budur ve bunu ilk analayan da 1888'de Verlaine olmuştur.

Ruhcan Akil, "Arthur Rimbaud Portresi" (Henri Fantin-Latour'un "Masa Köşesi" tablosundan detay yorum) 23,5 cm. X 31,5 cm., Kağıt üzerine yağlı boya, 1991.

Rimbaud'nun dostu Delahaye'e tavsiye ettiği yürüyüş ("çok okumak ve yürümek") ve yolculuk, Rimbaud'ya yaklaşımımız açısından kaçınılmaz bir deneyim gibi görünüyor bana. Charleville'e, Aden'e, Harar'a gitmek gerek; gezgin olarak değil, kendimiz de -tevazu ile- anlamak ve bunu bedenimizle anlamak için; yaşamanın güçlüğünü hissetmek, kazanma ya da kaybetme şansımızı ölçmek, metinleri kavramak için. "Tüccar"a Ahkâm Kesiciler tarafından kara çalındı, çünkü onlar hayatlarında ne Arabistan'a adım atmışardır ne de Habeşistan'a. Bu, fiziki aşka dair yalnızca ve yalnızca **kitabi** bir bilgi sahibi olmaya benzer. Karşılığında da yolculuk esere ışık tutar.

☐ Rimbaud, Kaçış Saati ile kendi başına bir kitap yazma projesinden uzaklaşıp, tevsir yapma tehlikesine düşmüyor musunuz?

Hayır, **Kaçış Saati** bir tevsir değildi; Rimbaud kendisi bir anahtar verir: "yeri ve formülü bulmak için acelesi olan ben". Bu kitap hiçbir koşul öne sürmeden, bu anahtarı Rimbaud'nun eserinde ve hayatının iddia edilen o ikinci bölümünde doğrulamaktan başka bir şey değildir. Anahtarın iş gördüğü belli!

☐ 1888' de Rimbaud'nun ölmediği ve Verlaine'in onun nerede olduğunu bilmediği öne sürülebilir....

Önsezi diye bir şey vardır! 1875'te Verlaine, Rimbaud'nun "edebiyatı kesin olarak bırakışı" ve "muhtemel bir amacı olmayan bu serseri hayatı"ndan dolayı ona sitem ediyordu; dostunu anlayabilmek için -belki de onun ne kadar haklı olduğunu bile bilmeden- birkaç yıl kendi üzerinde çalışması ve düşünmesi (ve bunu yayımlaması) gerekti. Aynı şekilde, Rimbaud'nun çocukluk arkadaşı Ernest Delahaye şunları yazmak için 1909'u bekledi: "nereden gelirse gelsin her türlü şandan vazgeçme konusundaki kesin tavrı", "bir ruhtaki ve bir bedendeki hakikat.... onun sırrı olarak kaldı, bunu ancak çok sonraları keşfettim, hayatı bir bütün olarak gözümün önüne serilince." 1956'da René Char da bu önseziyi hissetti: "eseriyle hayatı benzersiz bir tutarlıkla açığa çıkıyorlar." Bir yüzyıl süren "epistemolojik bir kopuş"tan sonra (bunu bize daha önce de yapmışlardı!) ana akımın sarsıldığını görmekten çok mutluyum. Verlaine'in sentezini şimdiye kadar sadece yazarlarla şairlerin anlamış olması hiç şaşırtıcı değil.

☐ **"Okumak gerek ama başka türlü" diyorsunuz; ancak Habeşistan mektupları genelde yavan, sıkıcı ve diğer tüccar mektuplarından ayırt edilmiyor!**

Kesinlikle öyle değil. 1955'te Pierre Petitfils, Arthur'ün bilinen ilk mektubunu (1870) yayımlarken, "Habeşistan mektuplarının üslubu'nu zaten tanıyordu; oysa ki edebi girişimden sonraki, bakkal mektupları olarak nitelenen diğer mektuplar —Gothard deniz yolculuğunu anlatan 11 Kasım 1878 tarihli Cenova mektubu, veya M. de Gaspary'ye silah kervanının sıkıntılarını aktaran 9 Kasım 1887 tarihli mektup **Illuminations** kadar değerlidir. "Edebiyat" konusunda taşıdığımız içgüdüsel beklenti, Edebiyat kategorisi, Barthes'ın "ideolojem" olarak adlandıracağı şeyi oluşturur. Arthur Rimbaud'yu okuyabilmek için bundan kurtulmak ve düpedüz sabırsızlığı (**acele, zamanı değil, yakında...**), çeşitli "bulma" niyetini (**aramak, icat etmek, yeni, daha iyisi...**), yer isimlerinin, **burası** ve **yol** kelimelerinin marazi tekrarını (mesela "yol", Saint-Gothard mektubunda on defa geçiyor), nihayet özgürce çalışmanın kurtuluşuna götürebilecek bütün **formülleri,** fikir ve projeleri (**girişim, burada yapılacak bir şey...**) bulmak gerekir. Ticari bir mektupta bu tür uğraşlara pek rastlanmaz.

Ruhcan Akil, titiz özgür, ilk suret.

Ruhcan Akil, "Arthur Rimbaud Portresi Etopia Dönüşü" (Viollet'in fotoğrafından) 23,5 cm. X 31,5 cm., Kağıt üzerine yağlı boya, 1991.

☐ **Sürrealist "ne olurdu" oyununda, sizce Rimbaud hangi hayvan olurdu?**

Vahşi bir kedi! Gerçek bir vahşi kedi gördünüz mü hiç? Vosges'da gördüğüm vahşi kedi, içi saman doldurulmuş da olsa, bana hayvanların en korkutucusu gibi göründü! Her şeyden önce bir kedi: Kedilerin efendileri yoktur. Sıçrayan. Konuşmayı reddeden. Rimbaud kendini "Kayalık Dağlar'daki bir kedi gibi" görür (**Utanç**, 1872). Sonra, özellikle vahşi -zaten Arthur vahşiyi, Rousseau'nun anladığı anlamda vahşiyi tüm "uygar"lara tercih ederdi-ve saldırgan. "Rimbaud hiçbir sövgüyü ölçüsüz bulmazdı", diye hatırlar Delahaye; o "vahşi hayvanın sessiz sıçrayışları"ndan tanınır. Daha çocukken Charleville kilisesinde kavga çıkarır, Institut Rossat'dan bir papaz okulu öğrencisine şiddetle tepki gösterir, Mérat'nın kılıç bastonuyla fotoğrafçı Carjat'ya saldırır, Aden'de bir ambarcıyla dövüşür, işverenleri Bardey kardeşlerle tartışır (onlardan "iğrenç hödükler" olarak söz eder), ve onu Harar'daki evini süpürmeye zorlayan kaşif Jules Borelli'yle... "Brüksel faciası" (1873) sırasında Verlaine'in kendisine tabancayla ateş etmesine bir anlamda "yardım ettiği" de düşünülebilir veya 1875'te Stuttgart'ta Verlaine'in pestili çıka-

rılıncaya kadar dövülüp, sonra da Neckar kıyılarında bırakılması gbi (Delahaye'in tanıklığı). Rimbaud kendini tahammül edilmez kılar.
Bir vahşi kedi olarak, Steve Murphy'nin dediği gibi, "bütün nötralizasyon girişimlerine rağmen, burjuvaziyi rahatsız etmè ve şaşırtma gücünü korumuştur."

□ Bir İtalyan gazetesi sizi ve Alain Jouffroy'yı Rimbaud'yu ermiş katına çıkarınakla suçladı...
Ruhbilimsel düzlemle varlıkbilimsel düzlemi birbirinden ayırmak gerekir. Birinci düzlemde Rimbaud, aile konsorsiyumu (kız kardeşi Isabelle ve Mallarmé, daha sonra da Claudel'in desteklediklerı Paterne Berrichon) onu kutsal kişi ilan etmek için, yani önce onları çılgına çeviren şeyleri -anti-Hıristiyan lanek okumalarını, eşcinselliğini, "soysuzlaşma"sını ve çeşitli hoppalıklarını- yok sayarak her şeyi ve herkesi seferber etmiş olsalar da, elbette ki bir aziz değildi. Verlaine şöyle demişti: "O ne Şeytan ne de Tanrı'dır, o Arthur Rimbaud'dur, yani çok büyük bir şair..." Bu kimselere benzemeyen çocuk" (der yine Verlaine) hatada ayak direme, otoritarizm gibi hiç hoş olmayan ve özellikle sistemli alaycılık, kontrolsüz öfke ve şiddet gibi tahammül edilmez tavırlar sergiliyordu. Yine bu ruhbilimsel düzlemde yapılması gereken bir başka şey de onun dürüstlüğünü ("namuslu" demişti onun okul arkadaşı Arthur Billuart, Habeşistan günlerine tanık olanların hepsi de bu noktada aynı görüşü paylaşıyorlar) ve cömertliğini kabul etmektir. Bu hayat-eserin her unsuru gibi, Rimbaud'nun cömertliğide hayatının ikinci bölümü olduğu iddia edilen bölümünde, nihayet eserinde ("bu anahtar hayırseverliktir") bulunur, böylece bütün aydınlığa kavuşur.

Desen: Georges Israël

Fakat varlıkbilimsel düzlemde yer almak önemlidir, yani bu düzlemin içerdiği kesinkes edebi görünümün ötesinde. Rimbaud'nun bir yakını, dostu Louis Pierquin 1891'de onun "daima öteyi arama eğilimiyle kıvrandığını" söylemişti. Rimbaud bir "şair" değil, daima "bir şeyler" arayışı içinde binlerce (sahiden binlerce) başka projeye bulaşan biridir. Filanca veya falanca şehirde bu "yapılacak şey"in, bu "burada yapılacak bir şey yok" un adı yoktur ve biz de onun yerine adlandıramayız. Rimbaud'nun anahtarı, hiçbir şeyin başlamadığı şeyin dibindedir. Rimbaud'da her şey başlangıcından beri, kendisinin sık sık dediği gibi "ezelden beri" oradadır. Ve başlangıç bizim önümüzde olan ve kaçan şeydir: düşüncenin cosmos'la rastlaşmasının imkânsızlığı (**Sabah**), vücudun Doğa'yla rastlaşmasının imkânsızlığı (**Şafak**), çalışmanın, sonsuz yürüyüşün kaçınılmazlığı, cinslerin ayrımı, ilk lanet. Daha ilk şiirlerinde sözünü ettiği "görkemli şehirler" gibi sonsuzca önünden kaçan "kurtuluş"a "ezelden beri" can atar, bunu "dinlenme" olarak da adlandırır. Onu ilgilendiren Güzellik değil (ona "hakaret etmiş"ti) Hakikat'tir; **Cehennemde Bir Mevsim** onunla sona erer, bir ruhtaki (metafizik olarak) ve bedendeki (fizik olarak) hakikat. "Rimbaud'dan fizik olarak ve metafizik olarak söz etmek gerekir", diye yazmıştı Bernard Noel 1973'te; ona göre, Alain Jouffroy için de olduğu gibi, göklere çıkarma oldukça gülünç bir muamma olarak kalır şüphesiz...Rimbaud'daki her şey, ta başından beri, yeni bir bedenle, serbest bırakılmış, "kurtulmuş" olarak, devamlı güneşte dinlenmeye yöneliktir. Eserinde ve hayatında açıkça belirtilmiş olan bu bilinç düzlemi, kurtuluşun dinleriyle rekâbet eder ve hiçbir dogmaya aldırmaz.

O R H A N T A N A K I N C I

"Size arzunun imgesini tam olarak verebilecek şeye
öyle hergün rastlayamazsınız"

LACAN

R A S T L A N T I

Uykusuz ruh,
ıcı sualler melodi,
mütlüş limon,
ilkyaz dumeti.

Ben gezgin gölgeme sordum zamanı. gizlenmiş
kapı aralığında. O. rüzgar. o kuş sessizliği
gezinir ruhumda. su ve akis. sis gözlerinde
arıyorum eczasını zamanın.

Gölgelerin toplandığı akşam. baktım yüzüne.
yüzünde aşkın şelalesi dört kanatlı rüzgar.
la sesiyle uçan o kuş. zaman. inci-elbiseli Odités;
gezgin gölgemle dans eden ruh. düşlerin anahtarı
dönüyor kapı aralığında. O. değirmi. ilk gün ışığı.

Yüzünde gölge. zaman. değişmeyen elif yüz.
atlantis ışığının aydınlattığı bilmece. öp beni!
gölgelerin prensesi Odités. titredim. soluğunda
üç benek üç çıkrıkta döndü. aykızı. ışığına geldim
belirdi gölgem. aks'i suda. su. aktı görüntüsüyle.

Aradığım zaman. sözlerin tılsımında. gizlenmiş.
kadim sır. dünden bugüne gezinen gölge. O. hayal
sandığım büyülü yüz. tenime sızan kutsal ışık.
kapı aralığındaki ayna. aşk. zaman. gölge ve Odités.

S Ü H A T O K T A N

SON KORKULUK

Kılıcı başının üstünde hızla çevirdi. Bir daha çevirmeye kalktığında olanca ağırlığıyla yere saplandı parlak metal. Keskindi, usta işiydi, solgun güneşte pırıldıyordu. Kıyıdaydı, gölün yanında, sisin az ötesindeki taşlı, çakıllı, kuru kırçıl yosunlu grimsi göl kıyısında...Öylece dikiliyordu. Bacakları ağır çelik zırhın içinde tere batmış titreşiyordu gövdesinin altında. Arta kalan tüm varlığının ve üstüne abanan zırhın sorumluluğunu taşıyordu çelimsiz bacakları. Az ötedeydi sis, gölün ayna kırığı yüzeyini iki metre üstünde sarkarak kaplıyor, kıyıya erişmeden, öylece, karşısında meydan okuyarak dikiliyordu.

Üç-dört yüz metrekarelik, meşe ağaçlarının kuşattığı, yoğun yaban ormana gizli, karşı tepelerden bakıldığında kesinlikle görülemeyen, dapdaracık bir pantolon gibi toprağın çevrelediği uzunlamasına bir göldü. Su yaz başına göre çekilmişti bir kulaç kadar, kıyıdaki kökler sarkmıştı sarmaşıklar gibi suyun içine.Alev saçmaya çalışan kedi gözleriyle tolganın altından kesti sisi, kılıç önünde yere saplı, nasırlı elleri arasında. Sis, dev ağaçların tepesinde ters ışığı içine sindirmek istemeyerek aşağı doğru akıyordu bir Hint fakirinin çıldırtan sabrıyla.

Bir an, yoğun gri tabakanın içinde beliren kara bir nokta ezilip büzülerek görünüp yitti. Anaç bir atmacanın kimliğiyle çığlıklar atarak bir daha belirdiğinde usulca yükseldi tepesinde, üç halka çizip çırpmadan kanatlarını, yarıp gitti dingin rüzgarı.

Bir atmaca daha gelmedi ardından. Yosun ve çamur kokulu sisin bağrı yeni kara noktalara hazır değildi.

Tolganın siperliği paslı perçinlerin sessizliği bulandıran gıcırtısıyla açıldı zorlanarak. Yüzüne biriken ter kaşlarının kıyısından kurtulup gözlerinin içine doluşuyordu. Derin bir soluk koyverdi yarı buharlı, soğukcaydı sabah rüzgarı. İleriye baktı bir şey düşünmeden, boş ve kesintisiz.Gözleriyle sisi yaladı, sis çınladı, gerilip dalgalandı. Göl, ıssız bir sokağın gözden kaçan terk edilmiş çocukları ve unutulmuş pencere adamları gibi bozbulanıktı. Yarı yansısız ve dalgasız öylece daralıyordu iki uca doğru. Birikintiyi besleyen sıska derecik az ötesinde karışıyordu cam suya, ancak karışıyor muydu, belirsizdi, hiç bir kırışık yoktu yüzeyde. Dikkat kesildi, izledi, durdu ve dinledi.

Bir adım öne atıp çökmeye çalıştı kıyıya, yıkılıp devrildi yana tüm ağırlığıyla. Doğrulup başını ileri uzatarak gözledi suyu daha dikkatli. En küçük bir devinimi bile barındırmıyordu, sanki yoktu yansısı olmasa. Zorlu çabalarla bir çakıl alıp attı öteye, suyun içine, sonra daha irice bir taş arandı, ardından nerdeyse bir kaya büyüklüğündeydi attığı. En küçük bir kıpırdanma bile yoktu yüzeyde, attıkları boşluğa dalarcasına, siste yitercesine eriyip bir anda yok oluyordu. Oysa taşların düştüğü yer açıktı, sis basmamıştı, tertemiz ve berraktı.

Başını kaldırıp göğe baktı, bulutsuz, tozsuz griliğiyle güneşi nerdeyse yutacak sisin üstünde genişlemeye başlayan mavileşememiş göğe. Sanki taşları göğe atmıştı. Taşların dibe varıp varmadıklarını kestirmek bir yana, taşların suya değip değmediklerini kestirmek bir yana, taşları atıp atmadığını kestirmek bile olanaksızdı. Attığını biliyordu, eldivenleri çamurlanmıştı.

Sendeleyip titreyerek ayağa kalktı, kavradı kılıcı iki eliyle. Dişleri arasından sıyrılan tıslamayla kaldırıp kılıcı çevirdi başı üstünde iki kez, daha ustaca, ilkinden daha yetkin ve zorlanmadan. Atmaca gibi vızıldadı kılıç başının üstünde. Bir daha denedi, daha güçlü ve hızlı. Tepesinde, zırhın metal çıtlıkları arasında, yaklaşan sise kafa tutarak ve gözdağı vererek camsı göle, çevirdi ve çevirdi durmadan. Yakıcı ıslığı çelik titreşimine kaynatıp elinden kurtulan kızgın keskin uç havada vınlayıp saplandı göle. Hayvan solumalarıyla bakakaldı ardından, öylece, göğsü zırhın içinde deliler gibi inip kalarak, kan toplanmış yüzünde alevlenen gözlerini kırpmadan, bakakaldı. Kılıç yarı beline kadar gömülmüştü göle, suyun devarnı gibi yükseliyordu sisin içine. Orda göl üç adam boyuydu, üç kısa adam. Kılıçsa nerdeyse bir kulaçtı.

Öyle, bir kılıcı yitirmenin acısıyla bakıyordu.

Sonra morfiros çiçeğinin sarmaşıksı yaban kokusunu ayırmsadı. Bitkiler çiçeklenmeye başlamıştı. Ağaçların dibinde, ormanın yaşlı tropik zemininde, çalıların, otların güçlü gövdeleri arasında göğeriyorlardı, boyları çok kısaydı, görünemiyorlardı. Kesifleşen koku sardı çevresini, sis çiçeğin moleküllerini sindirip taşımaya başladı benliğinde. Şimdi sis morfiros kokuyordu. Güneş aynı yerde, ilkel posta arabaları ya da faytonlarda geceye asılı camlı kandiller gibi titreşiyordu karanlık yüklü sisin gerisinde.

Zırh sanki ergiyip yapışmaya başladı gövdesine, ter çelik parçalarından süzülüp çakıllara karışıyordu. Uzunca bir adım atıp vardı suyla taşların kesiştiği yere. Bir boyutun ufkunu bir başka uzun adımla aşarak girdi içine gölün. Suda kalan kısmı görünmüyordu. Eğilip dibe baktı, hayır...görünmüyordu. Yansı yoktu, yüzeyde yoktu, yansımıyordu zırhı ışıl ışıl parlasa bile. Bir adım daha attı, su göğsüne varmıştı kıpırtısız. Sanki ışığın bittiği yerdi, kesikti bir sihirbazın sarıdığına girmiş gönüllü panayır aptalı gibi. Kılıç kolunun eremeyeceği kadar uzakta, gözüyle aynı düzlemde ve boyunun kat kat üstü bir derinliğin girişindeydi, zaman durmuş yarım kalmıştı saplanması. Çiçeğin baharatlı kokusu suya da bulaşmıştı, havadan daha yoğundu. Gölü çevreleyen orman kara dev gölgelere bürünerek koyulaşan gökyüzünün altında eğiliyordu üstüne. Biraz daha uzamış, az daha kalınlaşıp kabuklaşmıştı gövdeleri.

Atmaca havayı parçalayarak ışık hızıyla çarpıp geçti tolgasına.

Antik bir Ege morfirozu zamanı hızlandırıp çürüyerek süzüldü gölün derinliğine. Pençesinden düşmüş olmalıydı atmacanın.

Sonra atların buğulu sesini duydu, küçük bir sürü olmalıydı, güneşin oralarda bir yerdeydi, yaban atlarıydı bunlar.

Yaşlı bir meşe çatırdayarak, genç ağaçların ruhunu yararak devrildi zeminine ormanın. İki üç kuyruksallayan havalandı telaşla.

Kılıç mırıltıyla çınladı.

Öyle, bir kılıcı yitirmenin acısıyla bakıyordu.

B E H R U Z K İ A

19'uncu yüzyıldan başlayarak, batılılaşma yolun da izlediğimiz süreç bizi sadece yüzlerce yıllık kültür mirasımızdan değil, bu kültürü oluşturan kaynak ülkelerin kültürlerinden de uzaklaştırdı. Geçmişi ile, bugünüyle koptuğumuz İran da bunlardan biri. Sadi, Firdevsi, Hafız... İşte Fars Edebiyatı üstüne sayabileceğimiz adlar... Bir de Ömer Hayyam... Çağdaş İran Edebiyatı üzerine hemen hemen hiçbir şey bilmiyoruz... Sekiz yıldır aramızda İranlı bir şair yaşıyor oysa. İstanbul'da dolaşıyor, dostlarıyla görüşüyor, şiirler yazıyor, oyunlar yazıyor, resim yapıyor.. Haziran içinde bir de sergi açtı. Behruz Kia 1937 yılının 1 Nisan günü doğmuş... Onun için kendisini "motreb" diye tanımıyor: "İnsanları eğlendiren" demek... Tahran'da, Beyrut'ta okumuş.. Sergisinin sunum yazısında, eğitimi ve yazmaya başlaması ile ilgili şöyle diyordu: "Kitapları öğrenmek ve kitaplara itaat etmek için okula gönderildim, fakat sonra gördüm ki kitaplı hocaya itaat ettiğiniz zaman sürüden biri oluyorsunuz. Onun için kitapsız ve sopasız bir öğretmenin yolundan yürüdüm, çok da sevilmedim ama kağıt üzerine kalem koymasını öğrendim ve böylece ilk dizeler ortaya çıktı. Kurallara uymayan çocuğun cezalandırılmasını söylediler anneme, bu yüzden ilk yüz sayfa filan yakıldı (çok da bir pişmanlık duymadım çünkü iyi değildiler)."
Daha sonra Amerika'da iletişim (özellikle televizyon ve radyo) eğitimi görmüş, öğretim görevlisi olmuş... İran radyo ve televizyonu için pek çok program hazırlamış, bütün dünyayı dolaşmış. Bu dolaşmalar, özellikle Hindistan'da yaşadığı yıllar, onun TAO, ZEN gibi uzak doğu düşünceleri ile de tanışmasını sağlamış. Önceleri şiirlerini sadece Farsça yazarken, Türkiye'de yaşadığı yıllarda İngilizce yazmaya da başlamış... Behruz Kia'nın şiirlerinde üç kültür dünyasının izlerini görmek mümkün. Bir yanı ile sıkı sıkıya geleneksel Fars lirik şiirine bağlı bu yapıtlar. Ama bir yandan da, özellikle biçimsel açıdan, Anglo-Amerikan şiirinden esintiler taşıyor. Şiirin dünya görüşü tabanında Veda'lardan, TAO'dan özellikle de ZEN'den izler, izlekler bulunuyor. Bu olağan dışı, olağan üstü bileşim Behruz Kia'nın şiirlerini aşılmadık bir özgünlük sağlıyor. Gene de dikkatle baktığımızda, Behruz Kia'nın batı kültürü ile bütün içli dışlılığına karşın, bir doğulu şair (tüm doğuyu, yakın ve uzak doğuyu birlikte düşünüyorum) olduğunu görüyoruz. Özellikle doğayı işlerken, aşkı işlerken görülen "Aşkın" (transendental), mistik lirizm, bunun en büyük kanıtı. Belki de bu nedenden, Behruz Kia'nın şiirlerinin Türkçesi, İngilizcelerinden çok daha etkili, daha fazla derin. Çünkü, "gül" sözcüğünün taşıdığı bütün çağrışımlar (ki Farsça bir sözcük) İngilizcesi "rose"dan kat kat fazla.
Behruz Kia'nın *Sürgün Duyguları (1982-1987), Gecenin Teni (1987-1990) ve Gül İçin Şarkılar (1991)* adlı kitapları, bir arada yayınlanacak önümüzdeki günlerde.

Güven Turan

İngilizceden çeviren: Mefkûre Bayatlı

Huzursuz Gece

Gece
uyumak niyetinde değil.
Bahçenin
damarlarında rüzgâr koşuşturuyor.

Kuru bir dal,
fırtınayla sürüklenmek korkusuyla
pencereye tırmanıyor
parmaklarıyla.
Gece, rüzgâr,
savaşıyorlar,
bıraksavaşsınlar.
Karaağaç dansediyor,
bıraketsin.
Gece uyumuyor.
Bırak rüzgâr dalı alıp götürsün.
Gecenin karanlık örtüsünün altında
birinin yumuşacık
ayak sesini
duyuyorum.

"Gecenin Teni" 1987-'90

Sone VI

Dalga görünüyor
Rüzgar görünüyor
Işık görünüyor
Aşk görünüyor
Dostluk görünüyor
Su görünüyor, aşkın aksi suda.
Ve yalnızlığın kokusu.
Yaşamın tohumdan çiçeğe yolculuğu,
Ağacın evden eve yolculuğu,
Mehtabın göle yolculuğu,
Yaşam görünüyor
Ölüm görünüyor
Yolculuğa çıkan kuşun
Uçuşunu anımsa.

"Gül İçin Şarkılar" 1991

Kitabe-i Ceng-i Mezar

-Eksikti dağlar ve dalgalar kayboldu....

Yola çıktığımda yoldan çıktım ben!
Biliyorum karşılayacak beni yolun sonunda
anlayacağım o an, akrep de benim semender de.
Bu fırsatı kimseye veremem kendimden başka
ölümlerden ölüm beğeneceğim
birkaç mektup birkaç eşya bırakacağım dostlarıma
sevgilimi kendisine emanet edeceğim
ya kitaplarım, layığını bulurlar mı? Üzüleceğim.
Kefenin cebi yok biliyorum
yalnızlığımı kendimle götüreceğim.

-Ölülerle anlaşabiliyorum bir tek!

Kitabe-i ceng-i mezar
siliniyor yazgım azar azar!

Yok olmaya yüz tutmuş bir an'ım hain belleklerde
benden size birşey kalmasa da olur
yaşamımın anlamını bırakıyorum terkimdekilere
bir de mezar taşımı:

- Y A Z I S I Z -

Zil sıranaşık, fazla çocuk, sarılar gda içi,
ruhan öper ormanı.

R Ü Ç H A N Ç A K M A K Ç I O Ğ L U

Yorgun tema, gitmeye ok, geri çizek, dumanın kadın, gaster kalacak.

J U L E S L A F O R G U E

Fransızcadan çeviren: Metin Cengiz (1885, Les Complaintes)

(1860-1887)
Fransız şair. İronik şiirin ustası. Montevideo'da doğdu. Altı yaşında Fransa'ya geldi. Resimle ilgilendi ve Qartier Latin, Monmartre edebiyat çevrelerine girdi. Uzun süre Alman imparatoriçesinin Fransızca öğretmeni oldu. 1886'da bir İngiliz'le evlendi. Paris'e döndükten kısa bir süre sonra da öldü. Simgeciliğin öncülerinden olan şair, gerçeküstücülerin yanısıra Pound, Eliot ve Hart Crane gibi 20.yy şairlerini etkiledi. Ölüm saplantısı, yalnızlık ve günlük yaşamın tekdüzeliği başlıca izlekleri. Yapıtları: *Les Complaintes* (1885), *L'imitation de Notr-Dame la Lune* (1886), *Le Concile féerique* (1886) ve ölümünden sonra yayınlanan, Shakespeare, Wagner, Flaubert ve Mallarmé'yi yeniden yorumladığı *Moralités légendaires* (1887)

Şair Dölütünün Ezgisi

Bıkmış diyorum! İleri,
Yırtmaya köklerin yapışkan gecesini
Ananın bağrında, aşk tamamen saf,
Daha aydınlığa doğru! kıvrak ve zengin kumaşına
Doğan bir güneşin!

- Herkes sırayla, zamanıdır özgürleşmemin
Yeni tipim balkıyan Limbes*'lerde!

İleri!
Sümüksü bozkırdan kurtulmuş, gidelim yüzerek
Süt emmeye güneşten! ve altın süte doymuş, salya akıtarak.
Uyumaya, bulutların nazlı koynunda,
Bilge yolcular!

- Orda istediğin düşte, bir ruhla aldanmış
Yaşayacağım hızla eteklerin tatlı serinliğinde!

İleri!
Pış pış, pamuksu bulutların yoğurdu üstünde.
Avucunda Tanrı'nın, mavi, canlı binlerce gözde
Erkeksi şarap ülkesinde denizde batan!
Gayret
Ne âlâ kurtuluyorum...

- Ve şaraplı ekmek yiyorum, alnım Doğu'ya doğru,
Bilinçsiz çeşitli öpücükler altında!

İleri!
Aynasız, gecenin yas çanları! süzgeç, gürbüz güneş!
Hoşçakal akvaryum ormanları, beni besleyen.
Koydunuz şu tohumu benim kurtçuğuma!
Fakat üşüyorum? İleri
Ah! anacığım...

- Siz, bayan, emziriyorsunuz olası en uzun zaman
Hem sizinle yalnız olan şu zavallı korkunç çocuğu.

** Limbes: Vaftiz olmadan ölen çocukların ruhlarının gittiği yer.*

İLK KEZ

CÜNEYT UZUNLAR

Od

elimde taş ve neşter, elimde elim, geldim
zamansız hep istenmediğim denli istekli
yüreğim eksik başım ağır beklemekten
erdem aldanmanın teriymiş bilmezdim
postnişine oturmuş gök, şahdamarım, al beni

köylerden can sesleri akar su ışığı okşayarak kırardı
çarşılar öpülmeye alışır ölüm yıkanır yüzüyle şehrin
mürekkebin zehrini büyütür çocuk, aşkla tükürür dedesine
yalımayak sokaklar içimde çözülen taylar koşardı

bir düş attığında ortasına halkalanışı vardı ya halkların
kaplan desenlerinden hırkalar örer koca memeli kadınlar
giz, karanlık tohum, nerdeyse açacaktı
yürümekten kusmuş ağız ve düşünce uykusunda hamlet
acıyla görünen acı bendim, nerdeyse başlayacaktım
artık çarpacak şeytanım bile yok beni kerrat cetvelinde

yıldızlardan dul kalmış kadın ağlama ölümdür
tanrı, tapınakta vardır sevi kanla yazılır
düşlerin bacağına dolanır o sarmaşık ten

İçine tonsan kaçmaz,
kırıkları öper dudak,
gözünde ağlayan tanrı.

İLK KEZ

HİLMİ TEZGÖR

Caddeyi Geçmekteki Amaç

İnce karpuz dilimi ile bir kovboy
Vururken ikisi birlikte genişçe yola
Uzatmadan fazla, yolculuğun bir noktasını
Diğerine başka yoldan gidilemezken
Tribün varsa orada güzel bir yüz,
Ateş varsa o zaman söz
Kan varsa o halde renklerden
Söz edilip de karış bile ölçülemezken
Merak eder mi hiç kimse
Bir çocuğun sesinin kalınlığını
Ya da biranın alkol oranını
Çünkü şu sıralar merak edilen
Hayat bir rodeodur diye kaçıncı defa...
Bilinmez...
Belki bir genç kız, gazinoda, kahvaltı sonrası
Gazoz içerken, boş bir kare masada
Öyle geçirivermiştir içinden.
Ben merak ediyorum,
Ölü kedilere de üzülmeme rağmen.

Sokum sağak gençlik pınarın sessizliği, fotoğrafı çıkılı, sağın tutuşt.

A N K E T

Tuğrul Tanyol

Yürüdüğün yol yorulsa, hangi yolu seçersin?

Yorgunluk yolda değil dizlerdedir, dizelerde olmasın da .

Yeniden yaşasaydın daha mı yeni olurdun?

Yeniden yaşamasaydın eski mi kalırdım?

Ölüm neyin habercisidir?

İki tür ölüm var, bir tanesi korkunun habercisi, öbürünü tanımak için çok zamanım olduğunu umuyorum.

Şair olmasaydın ne olmamak isterdin?

Şair olmamam mümkün değildi.

Yazmadığın şiirlerden hangilerini daha çok beğeniyorsun?

Tümünü, yoksa yazmayı sürdürmenin anlamı kalmazdı.

En sevdiğin insan türü nedir ?

Aynaların ve berrak suların belleğinde kalan.

Hangi hayatı kullanıyorsun?

Beni sevenlerin hayatlarını.

Çocukluğunu mu, çocuğunu mu yaşıyorsun?

Çocuğumda yaşıyorum, çocukluğumda yaşlanıyorum.

Müzisyen olsaydın hangi aleti çalardın?

Viyolonsel. En ılık sesleri çıkardığı ve en güzel kadından daha güzel olduğu için.

Bir böcek olarak uyansan ilk ne yaparsın?

Gerinirim.

Kurt olsaydın hangi kitabı ya da kitapları kemirirdin?

Zevk sahibi bir kurt olup olmadığıma bağlı bu. Eğer öyle olsaydım Nazım'ın, Oktay Rifat'ın, Paz'ın, Baudelaire'in ve Mallarmé'nin kitaplarını kemirir ve üzerlerine kusulacak kitaplar bulmakta fazla zorlanmazdım.

En çok hangi kalemlerle yazıyorsun?

Düşün yazıya dönüşebilmesini mümkün kılacak her türlü kalemle.

Issız bir adaya gitsen yanına almayacağın üç şey?

Para, namus ve onur.

Sözcükler greve gitse ne yaparsın?

Dinlenirim.

Kitaplarını hangi düşe çevirirsin?

Her düş mümkün, anlayabilene.

Po.....?

Ovası mı? Yoksa Edgar mı?

Uzak pencere,
yağmayan yağmur, diriliş aşkı, gahsi eşik, ışık ishali.

P A N O R A M A

Feryat'ı başarılı bir sezaryen ameliyatıyla çoğaltan, İsmet ve Faik'i aileye dahil eden ve Başkan Gonzalo'nun Cihangir Caddesi'nden toplanıp memeye ortak edilmesine yol açan **Ju-En** Veteriner Kliniği'nin (263 31 10 - 257 77 50) harika tabibleri Faik Engin ve İsmet Çolakel'e çok çok çok teşekkür...
Nazlı Ongan ve Orhan Alkaya

Yeros aile sanat bahçemiz açılmıştır. 1992.9.İst. 337 19 03 **Yorozlu**

Haşim Çatış! Çatışman sürüyorsa bize iki-üç el ateş et! **eski'z**

S.O.S! Kanamalı bir hasta için çok acele Enis Batur'un Ayna'sı aranıyor. Gönderenler mükâfatlandırılacaktır. PK.193 **Cenk Koyuncu**

Sevgili Saint Yeros ve Rahşan! Acınızı paylasıyoruz. **TEFC**

Bana dur diyecek birini arıyorum. 587 84 72 - 586 13 84 **Fikret Tunçer**

Modern Türk Şiiri'nin Aşık Veysel'le nasıl başlatılabileceğini açıklayacak *biri* aranıyor! **eski'z**

İsmet Tokgöz'ün görüldüğü ya da bulunduğu yeri bilenlerin... **Turgay Kantürk**

Ramazan Üren. Kirlidir Şiir adlı kitabını bana gönderebilirsin. **Cenk Koyuncu**

Kaybettiğiniz yaşamınızla bir başkasına yaşam umudu verebilirsiniz. Organ bağışlamak bir başkasıyla yeniden yaşamaktır.
Haydarpaşa Numune Hastanesi Hemodialist Transplatasyon Bölümü-İst.

Neden kimse bana aşk mektubu göndermiyor. **PK.193**

Büyük Sevişme hâlâ gerçekleşmedi. Demek hâlâ k(y)anıyoruz. **Metin Cengiz**

Dünyanın sonunu değil, insanın başını istiyorum. **Doğa**

O Seyhan şimdi asker! Ha! Ha! Ha! **Turgay-Orhan**

eski'z izleyicileri, her çeşit duyurunuzu Pano'ramaya yazabilirsiniz! **eski'z**

KORSAN

Ş İ İ R

Sudaki Anka / Tuğrul Tanyol (Tükendi)
Parçalanmış Divan
Orhan Alkaya (Tükendi)
Süveyda / Metin Altıok
Sokak Prensesi / Haydar Ergülen
Çanakkaleli Melahat'a İki El Mektup Ya da Özel Bir Fuhuş Tarihi
Ece Ayhan (Tükendi)
Tanrılar Yeni Yaratıklar /Jim Morrison
Gece Vardiyası Albümü / Can Yücel
Bir Albümde Dört Mevsim
Güven Turan
1991 Yunus Nadi Şiir Ödülü
İlk Gibi Son! /Turgay Kantürk
1991 Behçet Necatigil Şiir Ödülü (Tükendi)
Yalnızın Denizi Gece
Kubilay Köseoğlu
Şehirden Bir Çocuk Sevdim Yine/ Cezmi Ersöz (Tükendi)
Son Dokunuş / Merih Akoğul

M Ü Z İ K

Jethro Tull / Orhan Kahyaoğlu
Led Zeppelin-Deep Purple
Ogan Güner - Erim Oral

ÇIKACAKLAR

M Ü Z İ K

Blues'dan Rock'a
Pop Müziğin Analitik Tarihi
David Hatch, Stephen Millwar
(Çev. Eyüp S. İblağ)

Ş İ İ R

Gece Geçilen Şehirler / Şavkar Altınel
Gün Ortasında / Roni Margulies
Bütün Şiirleri / Edgar Allen Poe

TELOS / a

Bir Sanrı İçin Gece Müziği
Ahmet Oktay
Günlük
-Kırmızı Kahverengi Defter-
Nilgün Marmara

TELOS / ŞİİR

Ağıtlar ve Övgüler/Ahmet Oktay
A! Etika/ Orhan Alkaya
Zaman Haritası/Adnan Özer
Adresim Aynalar/Hulki Aktunç
Oda Müziği/Tuğrul Tanyol
Gündönümü...Gündönümü
Özdemir İnce

ÇIKIYOR

Sif ve Gula/ Gülseli İnal
Küs/ Engin Turgut
Dört Kitap/ Behruz Kia

SÖZ YAYIN

YAZIN DİZİSİ

Yoga Yapabilen Bir Tekir (Şiirler)
Yavuz Erten

SÖZLÜK DİZİSİ

Türk Dilinin Uyak (Kafiye) Sözlüğü
Nevzat Erkmen

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİLER (New Age) DİZİSİ

Gestalt Terapisi - İçimizdeki Çocuk (1. Kitap: Özün Harekete Geçirilmesi)
Terls, Hefferline, Goodman
(Çev. N. Erkmen)
İçinizdeki İnce Siz
Louis Proto (Çev. N. Erkmen)

SEKS YAZILARI (Erotoloji) DİZİSİ

Gizemciler ve Seks / Kerem Lokman
Ying - Yang "Çin'de Sevişme"
Charles Humana, Wang Wu
(Çev. N. Erkmen)

M İ T O S

Derilerinizi Yüzeceğim / Boris Vian (Çev. Olcay Kunal)
Caz Çağı Öyküleri / F.S. Fitzgerald (Çev. Filiz Ofluoğlu)
Nadja / Andre Breton (Çev. İsmail Yerguz)
Altın Defter 1 / Doris Lessing (Çev. Aslı Çıngıl)

CÜNEYT UZUNLAR - HİLMİ TEZGÖR - TUĞRUL TANYOL - GÜVEN TURAN
JULES LAFORGUE
ALAIN BORER - RUHÇAN AKİL - ORHAN TANAKINCI - SÜHA TANYOLTAN - BEHRUZ KIA - CENK KOYUNCU - RÜŞHAN ÇAKMAKÇIOĞLU
TOMI UNGERER - CEZMİ ERSÖZ - SERDAR KOÇAK - FİKRET TUNÇER - A. ERTAN MISIRLI - JEAN-JACQUES BROCHIER
SEYHAN ERÖNÇELİK - SAMİ BAYDAR - THOMAS BERTOLT - ENGİN TURGUT - RÜŞÜK İSKENDER
HAYDAR ERGÜLEN - ORHAN ALKAYA - TURGAY TUNÇHARD - ROSE AUSLÄNDER
ŞENOL YOROZLU - FERNANDO ARRABAL - ENİS BATUR
CİHAT KUDRET AKSAL - ECE AYHAN
ŞABAN BURAK